

LOHJA

LOHJAN KAUPUNKI
LOJO STAD

Talousarvio 2014 *Taloussuunnitelma 2015-2016*

Kaupunginhallitus 4.11.2013
Kaupunginvaltuusto 13.11.2013

1	LOHJAN KASVUSTRATEGIA 2013-2021	1
2	LAUTAKUNTIEN TALOUSARVIOT	2
2.1	Keskusvaalilautakunta	2
2.2	Tarkastuslautakunta	4
2.3	Yleinen luottamushenkilöhallinto	5
2.4	Keskushallinto	6
2.5	Perusturvalautakunta	9
2.6	Kasvatus- ja opetuslautakunta	14
2.7	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	18
2.8	Tekninen lautakunta	21
2.9	Kaupunkisuunnittelulautakunta	25
2.10	Ympäristö- ja rakennuslautakunta	27
2.11	Tuloslaskelmaosan rahoitustulot ja –menot	30
2.12	Lohjan kaupunki, tuloslaskelma	32
3	INVESTOINTI- JA RAHOITUSOSA.....	34
3.1	Kaupunginhallitus/Keskushallinto	34
3.2	Perusturvalautakunta	34
3.3	Kasvatus- ja opetuslautakunta	35
3.4	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	35
3.5	Tekninen lautakunta	36
3.6	Kaupunkisuunnittelulautakunta	40
3.7	Ympäristö- ja rakennuslautakunta	40
3.8	Investoinnit yhteensä	41
3.9	Rahoitusosan tulot ja menot	41
3.9	Rahoituslaskelma	42
4	RAHOITUSTULOT JA –MENOT YHTEENSÄ.....	44
5	MENOT JA TULOT YHTEENSÄ	44
6	TALOUSARVION SITOVUUSMÄÄRÄYKSET JA PÄÄTÖSVALTUUDET	45
6.1	Talousarvion sitovuus	45
6.2	Maksut ja myyntihinnat	46
6.3	Päätösvaltuudet	46
7	TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITTELUN RAKENNE.....	47
7.1	Taloussuunnittelun tavoitteet ja lähtökohdat	47
7.2	Rakenne ja sisältö	47
7.3	Toiminnalliset tavoitteet ja määrärahat	48
7.4	Toiminnalliset muutokset, suoritteet ja yksikkökustannukset	48
8	TALouden PERUSTEET	49
8.1	Lohjan väestö	49
8.2	Huoltosuhteiden kehitys	51
8.3	Väestön ikärakenteen kehitys	52
8.4	Työllisyys	54
8.5	Työttömyys	54
8.6	Verotulojen kehitys	57
8.7	Yleinen taloudellinen tilanne	57
8.8	Palkat ja hinnat	58
8.9	Kuntatalous	58
8.10	Verotulojen perusteet	59
8.11	Valtionosuudet vuonna 2014	61
8.12	Laskentaperusteet	62

9	SUUNNITTELUKAUDEN ASUNTOTUOTANTO.....	63
9.1	Kaavavaranto ja vireillä oleva kaavoitus	63
9.2	Asuntotuotanto	63
10	LIITE: LOHJAN KASVUSTRATEGIA	64

1 Lohjan kasvustrategia 2013-2021

Valtuusto on hyväksynyt Lohjan kasvustrategian vuosille 2013-2021. Strategia on tämän talousarvion liitteenä sivulla 66.

Lohjan kasvustrategia sisältää viisi kärkeä, jotka ovat:

- Kasvava Lohjan kaupunki
- Tasapainoinen talous
- Hyvät peruspalvelut
- Laadukas ympäristö
- Toimiva tietotekniikka.

Kukin toimiala laatii oman suunnitelmansa siitä, miten ne toteuttavat valtuuston hyväksymää strategiaa. Myös tämä talousarvio on laadittu siten, että se omalta osaltaan edistää kasvustrategian toteuttamista vuonna 2014.

Kasvustrategiassa on erikseen määriteltä Lohjan taloudenpidolle seuraavat tavoitteet:

- Lohjan talous on terveellä pohjalla.
- Kunnallisverot pidetään siedettävällä tasolla.
- Lainamäärä pysyy alle maan keskiarvon.
- Taloudellinen yhdyskuntarakenne ja palvelurakenne.

Tämä talousarvio on laadittu niin, että se täyttää em. tavoitteista kolme ensimmäistä. Neljännen tavoitteen osalta talousarvio lähtee siitä, että vuoden 2014 aikana hallintokunnat selvittävät palvelurakenteen uudistamista niin, että suunnitelmat tarvittavista muutoksista voidaan hyväksyä vuosina 2014-2015. Taloudellisen yhdyskuntarakenteen toteuttamiseen liittyvät käytännön toimet ovat erityisesti ympäristötoimen ja kaupunginhallituksen vastuulla.

2 Lautakuntien talousarviot

2.1 Keskusvaalilautakunta

2.1.1 Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	kulut /tuotot € ulkoiset
Vaalit: Kunnallisvaalit ja valtiolliset vaalit	36 971 äänioikeutettua	-166 260 / 60 200

2.1.2 Sitovat tavoitteet

Kasvava Lohja

- Eurovaaleissa ennakkoäänestyspaikat ja varsinaisen vaalipäivän äänestyspaikat on ulotettu myös entisen Nummi-Pusulan ja Karjalohjan alueelle.

Tasapainoinen talous

- Eurovaalit järjestetään asianmukaisesti budjetin puitteissa. Valtio maksaa valtiollisista vaaleista korvauksen, joka kattaa mm. vaaleista aiheutuvat henkilöstökulut.

Toimiva tietoyhteiskunta

- Eurovaaleissa hyödynnetään uusinta tietotekniikkaa mm. ennakkoäänestyspaikoilla kaupakeskuksissa sekä sähköisen äänestysluettelon osalta.

2.1.3 Keskusvaalilautakunnan tuloslaskelma ja toiminnalliset muutokset

Vuonna 2014 järjestetään eurovaalit. Varsinainen vaalipäivä on 25.5.2014 ja ennakkoäänestys 14.5.- 20.5.2014. Vaalien organisointia valmistellaan parhaillaan uudelleen.

	TA 2013 muut.	TA 2014	muutos-% 13/14	TS 2015	TS 2016
10-3 (Keskusvaalilautakunta)					
Toimintatuotot	0	60 200		61 400	62 630
Myyntituotot	0	0		0	0
Maksutuotot	0	0		0	0
Tuet ja avustukset	0	60 200		61 400	62 630
Muut tuotot	0	0		0	0
Toimintakulut	0	-166 260		-167 970	-172 260
Henkilöstökulut	0	-133 660		-134 700	-138 200
Palkat ja palkkiot	0	-119 900		-121 100	-124 130
Eläkekulut	0	-9 200		-9 000	-9 350
Muut henkilöstösivukulut	0	-4 560		-4 600	-4 720
Palvelujen ostot	0	-23 960		-24 430	-24 940
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-5 400		-5 530	-5 660
Avustukset	0	0		0	0
Muut kulut	0	-3 240		-3 310	-3 460
TOIMINTAKATE	0	-106 060		-106 570	-109 630

2.2 Tarkastuslautakunta

2.2.1 Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	kulut /tuotot €
Tarkastuslautakunta	10 kokousta, tarkastuspäällikkö 0,3 htv	-53 600/0
Tilintarkastus	62 lakisääteistä tarkastus- päivää	-37 000/0

2.2.2 Sitovat tavoitteet: tarkastuslautakunta

- Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi;
- Tilintarkastuksen, sisäisen tarkastuksen ja tarkastuslautakunnan työohjelmien koordinoiminen toisiaan tukeviksi ja päällekkäisyyksiä välttäväksi tarkastuskokonaisuudeksi;
- Valtuustokaudelle 2013-2016 laaditun arviointisuunnitelman ja tilikaudelle 2014 laaditun työohjelman laatiminen ja sen toteuttaminen arviointityössä;
- Tuottavuutta, tuloksellisuutta ja tehokkuutta kuvaavien tunnuslukujen ja suoritteiden arviointi Lohjan ja vertailukuntien välillä

2.2.3 Tarkastuslautakunnan tuloslaskelma

	TA 2013 muut.	TA 2014	muutos-% 13/14	TS 2015	TS 2016
12-3 (Tarkastuslautakunta)					
Toimintatuotot	0	0		0	0
Myyntituotot	0	0		0	0
Maksutuotot	0	0		0	0
Tuet ja avustukset	0	0		0	0
Muut tuotot	0	0		0	0
Toimintakulut	-84 990	-90 600	6,6	-91 890	-93 930
Henkilöstökulut	-40 190	-40 960	1,9	-41 250	-42 290
Palkat ja palkkiot	-34 150	-34 440	0,8	-34 790	-35 640
Eläkekulut	-4 520	-4 960	9,7	-4 890	-5 050
Muut henkilöstösivukulut	-1 520	-1 560	2,6	-1 570	-1 600
Palvelujen ostot	-43 610	-48 180	10,5	-49 140	-50 110
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-930	-1 220	31,2	-1 250	-1 270
Avustukset	0	0		0	0
Muut kulut	-250	-240	-4,0	-250	-260
TOIMINTAKATE	-84 990	-90 600	6,6	-91 890	-93 930

2.3 Yleinen luottamushenkilöhallinto

2.3.1 Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	kulut /tuotot €
Kaupunginvaltuusto	51 jäsentä, 10 kokousta	-315 490 / 0
Kaupunginhallitus: Kaupunginhallitus (kokoustoiminta, seminaarit, matkat, tapahtumat, kaupunginjohtaja) ja toimikunnat	13 kaupunginhallituksen ja 5 henkilöstöjaoston jäsentä, yhteensä 33 kokousta	-569 300 / 0

2.3.2 Tuloslaskelma

	TA 2013 muut.	TA 2014	muutos-% 13/14	TS 2015	TS 2016
14-3 (Yleinen luottamushenkilöhallinto)					
Toimintatuotot	0	0		0	0
Myyntituotot	0	0		0	0
Maksutuotot	0	0		0	0
Tuet ja avustukset	0	0		0	0
Muut tuotot	0	0		0	0
Toimintakulut	-862 680	-884 790	2,6	-895 560	-917 410
Henkilöstökulut	-595 550	-600 430	0,8	-605 410	-620 850
Palkat ja palkkiot	-484 480	-482 260	-0,5	-487 070	-499 170
Eläkekulut	-93 950	-100 780	7,3	-100 800	-103 690
Muut henkilöstösivukulut	-17 130	-17 390	1,5	-17 540	-17 990
Palvelujen ostot	-220 660	-240 610	9,0	-245 390	-250 250
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 300	-13 560	2,0	-13 880	-14 200
Avustukset	-3 000	-3 060	2,0	-3 130	-3 200
Muut kulut	-30 170	-27 130	-10,1	-27 750	-28 910
TOIMINTAKATE	-862 680	-884 790	2,6	-895 560	-917 410

2.4 Keskushallinto

2.4.1 Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	kulut /tuotot €
Kehittämisen- ja elinkeinopalvelut: Yhteistoiminta, Elinkeinojen kehittäminen, Markkinointi, Matkailutoiminta, Maataloustoimi, Kehittäminen	- 3 090 yritystoimipaikka, - EU-tukikelpoisia maataloja 454 kpl	-2 162 750/ 100 040
Talousoalvelut: taloussuunnittelu, kunnallisvero- tus, talousohallinto	- ostolaskuja 65 000 kpl - tositteita 70 500 kpl	-1 973 430/ 80 160
Henkilöstöpalvelut: Virka- ja työsuhdehallinto (virkamieshallinto, luottamusmiestoiminta), työllisyystyöt, palkanlaskenta, henkilöstöpalvelut ja yhteistoiminta (tyky-toiminta, henkilöstöetuudet, yhteistoiminta ja työsuojelu, työterveyshuolto)	- vakituinen henkilöstömäärä 3 126	-3 154 590/ 691 720
Hallintopalvelut: liikelaajat, kansainvälinen toiminta, viestintä, keskusjohdon hallintopalvelut, virastopalvelut (monistamo, postitus, arkisto), asiakaspalvelukeskus, lakipalvelut, sosiaaliamiespalvelut, velkaneuvonta, pysäköinninvalvonta	- valtuuston kokouksia 10 - hallituksen ja henkilöstöjooston kokouksia 33 - 3 asiakaspalvelupistettä	-1 466 850/ 521 850
Tietopalvelut: Lohjan tietohallinto, puheviestintä, seututietotekniikka	- käyttäjätunnuksia 3 601 - puhelinliittymiä 710 - gsm liittymiä 1 200	-1 633 880/ 1613 850

2.4.2 Sitovat tavoitteet

Kasvava Lohja

- tonttimarkkinoinnin uudet toimenpiteet aloitetaan
- sosiaalinen media osaksi kaupungin viestintää
- yrityshautomilojen tehokkaampi käyttö
- jatketaan neuvotteluita Nordkalk ja Koneen kanssa kaivoksen kehittämisestä
- taajamaradan edistäminen eri forumeissa
- uuden kauppakeskuksen edistäminen
- kuntaliitoksien mahdollinen valmistelu

Tasapainoinen talous

- talouden tasapainotuksen koordinoiti ja johtaminen
- keskushallinnon hinnoittelu tarkistetaan
- talousarvioprosessin tunnuslukujen ja suoritteiden uudelleenarviointi
- palveluiden benchmarkkaus toteuttaminen
- hallinnon prosessien kriittinen tarkastelu
- keskushallinto osallistuu palveluverkkoselvityksiin

Hyvät peruspalvelut

- henkilöstöhallinnon tietojärjestelmien uudistaminen ja henkilöstöhallinnon prosessien kehittäminen
- kartoitetaan osaaminen ja tulevaisuuden osaamistarpeet, joita hyödynnetään henkilöstö- ja koulutussuunnitelmissa
- kuntaliitoksista johtuvien palkkauksessa ja muissa palvelusuhteen ehdoissa olevien perusteettomien erojen poistaminen
- selvitetään mahdollisuus perustaa kunnan ja valtion yhteispalvelupisteet Nummelle ja Karjalohjalle
- asiakaspalvelussa palvelua myös sähköisesti
- toteutetaan työtyytyväisyystutkimus, jonka tulosten perusteella määritellään työtyytyväisyyden kehittämiskohteet kaupunki- ja työyhteisötasoisesti
- tuloksellisuuden parantamiseksi luodaan tulos-palkkiojärjestelmä, jota pilotoidaan vuonna 2015
- selvitetään mahdollisuudet Kesämetro ja vaaliauto toimintaan

Laadukas ympäristö

- lähidemokratia hankkeen jatkaminen
- työsuojelu osallistuu aktiivisesti sisäilmakartoituksiin

Toimiva tietoyhteiskunta

- kotihoidon ja terveystoimen avopalveluiden sähköinen toimintaympäristö
- sosiaalisen median laajempi hyödyntäminen
- henkilöstökoulutuksessa otetaan käyttöön toinen atk-luokka
- kansallinen eArkisto hanke toteutettu
- henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä uudistus on käynnissä
- selvitetään mahdollisuus perustaa kunnan ja valtion yhteispalvelupisteet Nummelle ja Karjalohjalle
- visitlohja.fi sivustojen käyttö mobiililaitteilla
- valtuusto siirtyy sähköiseen kokouskäytäntöön
- atk-ajokorttikoulutusta kaikille käyttäjille

2.4.3 Keskushallinnon tuloslaskelma ja toiminnalliset muutokset

Keskushallinnon vuoden 2014 toiminnallisina muutoksina toteutetaan henkilöstön työtyytyväisyyskysely, hankitaan uudet virka- ja työehtomateriaalit sekä lisätään henkilöstön koulutuksen määrärahoja ja koulutusresurssia. Vuoden 2014 aikana tapahtuu Venäjän ystävyyskuntavierailu Lohjalle. Lisäksi tietohallinto ottaa käyttöön uuden sähköpostijärjestelmän, jonka rahoitus on järjestetty sopeuttamalla tietohallinnon hankintoja.

Talousspalveluissa henkilömäärä pienenee 0,5 henkilöresurssilla. Keskushallinnon määrärahasupistukset on kohdennettu tasaisesti jokaiselle tulosalueelle kohdistuen palveluiden ja materiaalihankintoihin vähentämiseen.

	TA 2013 muut.	TA 2014	muutos-% 13/14	TS 2015	TS 2016
16-3 (Keskushallinto)					
Toimintatuotot	3 124 980	3 007 620	-3,8	3 067 730	3 129 030
Myyntituotot	2 094 210	1 975 090	-5,7	2 014 570	2 054 830
Maksutuotot	76 020	80 070	5,3	81 660	83 290
Tuet ja avustukset	594 680	605 120	1,8	617 220	629 550
Muut tuotot	360 080	347 340	-3,5	354 280	361 360
Toimintakulut	-10 294 720	-10 391 510	0,9	-10 551 020	-10 793 520
Henkilöstökulut	-4 165 530	-4 259 040	2,2	-4 284 050	-4 395 970
Palkat ja palkkiot	-3 150 430	-3 143 860	-0,2	-3 175 070	-3 253 010
Eläkekulut	-827 550	-931 450	12,6	-923 510	-952 960
Muut henkilöstösivukulut	-187 560	-183 730	-2,0	-185 470	-190 000
Palvelujen ostot	-5 412 840	-5 549 460	2,5	-5 670 610	-5 783 930
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-260 960	-134 290	-48,5	-137 310	-140 510
Avustukset	-65 400	-62 880	-3,9	-64 330	-65 820
Muut kulut	-389 990	-385 840	-1,1	-394 720	-407 290
TOIMINTAKATE	-7 169 730	-7 383 890	3,0	-7 483 290	-7 664 490
Suunnitelman mukaiset poistot	-607 160	-578 850	-4,7	-600 640	-623 090

2.5 Perusturvalautakunta

2.5.1 Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	kulut /tuotot €
Hallintopalvelut Hallinto, talous, suunnittelu Vuokra-asuntopalvelut	- perusturvalautakunta: 10 kokousta - yksilöjaosto: 10 kokousta - vuokra-asunnot: 1 568 (konserniyhtiöt) + 393 (muut)	- 2 101 870 / 1 719 210
Vanhus- ja sairaalapalvelut Kotihoito, vanhusten päivätoiminta, ateriapalvelut, kuljetuspalvelut, asumispalveluyksiköt, vanhainkodit, vuodeosastot	- yli 75-vuotiaita 3 500 - hoitopaikat yhteensä 518	- 38 382 000 / 8 521 550
Erityispalvelut Vammaisten ja kehitysvammaisten palvelut, perheneuvola, mielenterveys- ja päihdepalvelut	- asiakkaat 1 900	- 18 840 180 / 1 046 740
Sosiaalipalvelut Aikuissosiaalityö, toimeentulotuki, sosiaalinen kuntoutus, lapsiperhetyö, lastensuojelupalvelut	- toimeentulotukiasiakkaat 1 900 - lapsiasiakkaat 950	- 19 838 740 / 2 419 830
Terveyspalvelut Lääkärin ja hoitajan vastaanotto, suun terveydenhuolto, kuntoutus ja tukipalvelut, neuvolat, kouluterveydenhuolto, työterveyspalvelut, erikoissairaanhoito	- avosairaanhoitokäynnit 250 000	- 82 527 030 / 6 198 630

2.5.2 Sitovat tavoitteet

Kasvava Lohja

- Lohjan Vuokra-asunnot Oy:n kehittämisohjelman toteutus aloitetaan

Tasapainoinen talous

- Palvelu- ja tukiasumista lisätään omaisuuden tehokkaalla käytöllä (Nummelle demen-tiakoti, Paloniemen tukiasuntojen uudet tilajärjestelyt, erityisasumisen Teltasta tupaan -hanke)
- Vuokratyövoimaa ostetaan vain erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa
- Tuottavuutta parannetaan kustannuslaskentaa kehittämällä

Hyvät peruspalvelut

- Osallistutaan aktiivisesti palveluverkon ja palveluiden järjestämistavan uudistamiseen ta-loudellisemmaksi ja järkevämmäksi
- Esimiestyön osaamista lisätään
- Vammaisten ja vanhusten kuljetuspalveluita tehostetaan ja nivotaan palveluliikenteeseen
- Lastensuojelussa ja päihde- ja mielenterveyspalveluissa vähennetään laitoshuollon käyt-töä ja lisätään avopalveluja

Laadukas ympäristö

- Kultakartanon asumispalveluysikkö sekä geriatrician ja työterveyden uudet tilat otetaan käyttöön
- Toimitiloja uudistetaan terveellisiksi ja toimiviksi (mm. Keskusaukion hammashoitolan laajennus, päihdekliniikka perheneuvolan entisiin tiloihin, Lohjan lastensuojeluysikön ra-kentamisen aloitus)

Toimiva tietoyhteiskunta

- ”Kotona kokonainen elämä” -hanke tehostaa kotihoidon palveluja hyödyntämällä tietotek-nologiaa
- Potilastietojärjestelmän muutokset sähköisen asioinnin laajentamiseen etenevät

2.5.3 Perusturvatoimen tuloslaskelma ja toiminnalliset muutokset

Hallintopalvelut

Hallinnon henkilöstön toimenkuvia kehitetään. Yhden toimistosihteerin työpanoksesta puolet siirretään terveyspalvelujen hallintoon. Samalla erityisesti terveyspalvelujen kustannuslaskentaa kehitetään. Eri yhdistyksien ja kolmannen sektorin toimijoiden avustusten jakoperusteita tarkis-tetaan.

Nummi-Pusulan Vuokra-asunnot Oy:n ja Karjalohjan alueen kahden yhtiön fuusioinnin valmiste-lu osaksi Lohjan Vuokra-asunnot Oy:tä (Lova) jatkuu tavoitteena sulautuminen 1.1.2015. Sa-malla valmistellaan kaupungin vuokra-asuntopalveluiden järjestämistä suhteessa Lovaan. Loh-jan Vuokra-asunnot Oy:n toimintaa kehitetään asuntopoliittisen ohjelman ja yhtiön kehittämisoh-

jelman mukaisesti. Lova käynnistää yhden uuden vuokratalon rakennustyöt ja usean talon perusparannukset jatkuvat. Vuokra-asuntojen käyttöaste pidetään korkeana. Yksittäisistä vapaa-rahoitteisista vuokra-asunnoista luovutaan alueilla, joissa kysyntä on tarjontaan nähden tasapainossa. Erityisasuntojen toimintakäytäntöjä kehitetään osana Teltasta tupaan – hanketta.

Vanhus- ja sairaalapalvelut

Ikääntyvä Lost 2018 -ikäntymispoliittinen ohjelma tarkistetaan ja muokataan vastaamaan uuden vanhuspalvelulain vaatimuksia. Tarkistuksessa huomioidaan myös Lost-yhteistyön päättymisen sekä Nummi-Pusulan ja Karjalohjan kuntaliitoksen mukanaan tuomat muutokset. Vuoden lopulla geriatriset lääkäripalvelut kootaan samoihin tiloihin Lohjan keskustaan valmistuvaan Kultakartanoon.

Kotihoidossa otetaan käyttöön toiminnanohjausjärjestelmä, jolla parannetaan henkilökunnan työn tasapuolista jakautumista ja vähennetään sijaisten tarvetta. Kotikäyntien sisältöä kehitetään ja siirrytään pääasiassa kotona tapahtuvaan tietojen kirjaamiseen. Kotihoidon aluerajoja tarkastetaan tarpeen mukaan. Ennaltaehkäisevät kotikäynnit käynnistetään kaikilla alueilla resurssien puitteissa. Kotiin kuljetettujen aterioiden koostumusta parannetaan ja aterioiden kuljetustapaa kehitetään. Päivätoiminta keskitetään Lohjan vanhusten palvelukeskukseen, jolloin henkilöstöä käytetään tehokkaammin kaikkien ryhmien hyödyksi. Säästötoimien vuoksi sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetustuen tulorajakriteereitä tarkistetaan.

Kartanomäen vanhainkodin asukkaat ja henkilökunta muuttavat uuteen vanhusten palvelukeskuksen pihapiiriin valmistuvaan Kultakartanoon vuoden 2014 lopulla. Nummen kirkonkylässä Niilonpirtin pihapiirissä sijaitseva kuusipaikkainen vuokratyössä oleva asumispalveluyksiköksi sopiva rakennus muutetaan dementiakodiksi. Asumispalvelupaikkoja ostetaan yksityisiltä palveluntuottajilta sadalle asukkaalle eli saman verran kuin vuonna 2013.

Vuodeosastot keskittyvät potilaiden akuuttihoitoon ja kuntoutukseen sekä intervallihoidon. Henkilökunta osallistuu kansallisen eKanta-hankkeen koulutuksiin ja eKanta-arkiston käyttöön-ottoon, joilla tietoteknologiaa hyödynnetään entistä enemmän.

Erityispalvelut

Vammaispalveluissa tehdyn asiakassegmentoinnin perusteella tarkistetaan kalleimmissa palveluissa olevien asiakkaiden palvelusuunnitelmat. Käynnistetään Vaikeavammaisten asumisen ostopalvelut kilpailutetaan. Eteva-kuntayhtymän ja Pääjärven kuntayhtymän fuusiosta syntyneiden kustannusvaikutusten maksamista selvitetään omistajakuntien työryhmässä.

Päihdepalveluiden toimintamalleja muutetaan mm. kehittämällä ryhmätoimintoja ja asumispalveluja. Laitoskuntoutukseen lähettämistä tiukennetaan uusilla kriteereillä. Korvaushoitoon laaditaan uudet säännöt. Kuntoutuskoti Männikön ja Harjulan tukiasuntojen toiminnan mahdollisuuksia vastata Paloniemen sairaalan alasajon seurauksena tulevien asiakkaiden tarpeisiin kehitetään.

Mielen Avain II (Koho) -hankkeessa hyväksi havaittuja toimintamalleja juurrutetaan edelleen mm. tehostamalla lyhytterapiahoitomallin käyttöä. Tehostettuja asumispalveluja ostetaan kilpailutuksen perusteella solmittujen puitesopimuksien mukaisesti. Vuoden aikana selvitetään palveluasumisen oman tuotannon lisäämisen kannattavuus.

Perheneuvolan toimintamallien arviointi ja kehittäminen on aloitettu Pro perhe -hankkeessa ja tätä kehittämistyötä jatketaan uudessa monialaisessa perhekeskuksessa. Perheneuvola siirtyy syksyllä 2013 osaksi Lohjantähdessä sijaitsevaa perhekeskuksen toimintaa. Uusien toimitilojen käyttöönoton jälkeen rekrytoidaan tilapuuhteen vuoksi täyttämättä olleet psykologin ja sosiaalityöntekijän toimet. Uuden työparin tehtäväkuva painottuu yli 13-vuotiaiden nuorten perheisiin.

Sijaisrekrytointi-yksikön toimintaa laajennetaan ja varahenkilöstön käyttö keskitetään.

Sosiaalipalvelut

Lastensuojelun palvelurakennetta kehitetään edelleen avohuoltopainotteisemmaksi ja oman palvelutuotannon osuutta vahvistetaan. Pitkäkestoista laitoshoidoa vähennetään. Kasvavat avohuollon kustannukset katetaan vähennyksenä laitoshoidon määrärahoista (450 000 euroa). Lyhytaikaiset laitossijoitukset toteutetaan omissa vastaanottokodeissa ja vähintään 60 % asiakkaista pyritään kotiuttamaan. Kotiuttamisen tukipalvelut (perhekuntoutus, perhetyö ja ammatillinen tukihenkilötoiminta) järjestetään ensisijaisesti omana toimintana tukipalveluyksikkö Kaarnan kautta. Perhehoidon palvelut hankitaan seudullisen perhehoitoyksikkö Pihlajan kautta ja perhehoidon osuutta sijaishuoltomuotona lisätään. Perhehoidossa suurena haasteena on löytää perhehoitopaikkoja yli 12-vuotiaille lapsille. Perhehoitoyksikkö Pihlajan henkilöstöresurssia lisätään toiminnan laajenemisen ja uusien lakisääteisten tehtävien vuoksi (jokaiselle perhehoitajalle nimettävä vastuusosiaalityöntekijä). Lastensuojelun avohuollon tukitoimien kilpailutus toteutetaan seudullisesti ja saadaan päätökseen toimintavuoden aikana. Uuden lastensuojeluyksikön (lasten ja nuorten vastaanottokodit ja tukipalveluyksikkö Kaarna) hankesuunnitelma valmistuu.

Aikuissosiaalitoiminnassa panostetaan toimeentulotukiasiakkaina oleviin lapsiperheisiin ja nuoriin asiakkaisiin. Lapsiperheiden tilanne ja tuen tarve kartoitetaan kokonaisvaltaisesti sekä lisätään palveluohjauksen osuutta ja yhteistyötä lastensuojelun kanssa. Nuorten toimeentulotukiasiakkuuden pitkittymistä pyritään estämään ja vähentämään vahvistamalla aktivointityöskentelyä ja hyödyntämällä nuorisotakuun ja sosiaalisen kuntoutuksen palveluja.

Sosiaalisen kuntoutuksen yksikkö (kuntouttava työtoiminta, Mahistalo, tukityöllistäminen ja työvoiman palvelukeskus) vastaa pitkäaikais- ja toistuvaistyöttömien työllistymisedellytysten ja elämänhallinnan vahvistamisesta. Kuntouttavan työtoiminnan ja Mahistalon ensisijaisena kohderyhmänä ovat yli 500 päivää työttömänä olleet tai vailla ensisijaista tuloa olevat pitkäaikaiset toimeentulotukiasiakkaat. Aktivointitoimenpiteet vähentävät passiiviyömarkkinatuen kuntaosuusmaksuja ja/tai toimeentulotuen menoja. Nuorisotakuun ulkopuolelle jäävät nuoret ohjataan ensisijaisesti työvoiman palvelukeskuksen asiakkaiksi. Sosiaalisen kuntoutuksen määräraharauasta on lisätty sisäisin siirtein 100 000 eurolla kohdistuen sekä kuntouttavaan työtoimintaan että Mahistaloon. Mahistalon tuotoista on vähennetty vuoden 2012 loppuun maksettu hankeavustusten osuus. Työllistämisen kuntalisän uudet myöntämisperusteet otetaan käyttöön.

Lastenvalvojan palveluissa jatketaan seutuyhteistyön ja seudullisen perheoikeudellisen yksikön perustamisedellytysten selvittämistä huomioiden sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämisvastuuta sekä kuntarakenneuudistusta koskevat ratkaisut.

Terveyspalvelut

Potilaan valinnanvapaus terveyspalvelujensa tuottajasta lisääntyy 1.1.2014. Kuntalaisella on mahdollisuus valita mm. terveyskeskuksensa kerran vuodessa itsenäisesti koko Suomen alueella. Vielä ei pystytä ennakoimaan sitä, kuinka paljon kaupunkilaiset haluavat vaihtaa terveyskeskustaan ja olisiko mahdollisesti Lohjan lähikunnista tulossa lisää hoidettavia potilaita paremman kulkuyhteyksien tai työmatkan vuoksi. Laskutusperusteita tarkistetaan lisääntyvän kuntalaskutuksen vuoksi vastaamaan paremmin hoidollisia tarpeita.

Kansallinen kanta-arkisto otetaan käyttöön toukokuussa 2014. Kanta-arkiston kautta potilaalla on sähköisesti mahdollisuus saada avautumisen jälkeen kertyneitä potilastietoja suoraan mm. pankkitunnusten avulla. Tämä vaatii edeltävästi suuren potilastietojärjestelmäpäivityksen ja koulutusta henkilökunnalle. Päivityksen jälkeen myös potilaskertomuksen kirjaamisen muoto muuttuu rakenteiseksi, mikä mahdollistaa paremmin halutun tiedon etsimisen potilasteksteistä. Saman päivityksen myötä mahdollistuu sähköinen asiointi, joka otetaan käyttöön avosairaanhoidossa, työterveydessä ja neuvola- ja koulutoiminnassa asteittain.

Suun terveydenhuollossa toimintaa tehostetaan. Päivystysjärjestelmä uusitaan nykyresurssein keskitetyksi. Tämän lisäksi aloitetaan uudenlainen vastaanottoklinikka, jolla parannetaan palvelujen suurkanikäisten hoitoprosessia. Näillä toimilla pyritään potilaan kokonaisvaltaisempaan hoitoon vähemmällä käyntikerroilla ja toiminnan tehostamisella, jolloin potilasaikoja tulisi paremmin käyttöön myös satunnaisemmille tarpeille.

Työterveyskeskus muuttaa Kultakartanoon valmistuviin uusiin tiloihin vuoden lopulla. Se mahdollistaa toiminnan kehittämisen.

Lasten ja perheiden matalan kynnyksen ja varhaisen tuen palveluja tehostetaan uudessa moniammatillisessa perhekeskuksessa. Sen kehittämiseksi haetaan Kaste-hankerahoitusta. Terveyspalveluista perhekeskukseen siirtyivät keskustan neuvola, neuvolan ehkäisevä perhetyö, nuorten neuvonta ja lastenneurologin, neuropsykologin palvelut sekä osa puhe-, fysio- ja toimintaterapian palveluista. Uutena toimintana perhekeskuksessa aloittaa neuvolan psykologin palvelut.

Neuvoloissa ja päivähoidossa vuonna 2012 alkanut Suomen Mielenterveysseuran Turvallisin mielin -hanke jatkuu vuoden 2014 loppuun. Tavoitteena on tuottaa toimintatapoja pienten lasten mielenterveyden tukemiseen. Hankkeen myötä myös neuvolan perhevalmennuksen sisältöä uudistetaan ja yhdenmukaistetaan. Neuvolan henkilökunta koulutetaan leikki-ikäisten lasten neurologisen kehityksen arviointiin nykyistä laajemmin siten, että kaikki ikäluokat 3-6-vuotiaista tavoitetaan.

	TA 2013 muut.	TA 2014	muutos-% 13/14	TS 2015	TS 2016
20-3 (Perusturvalautakunta)					
Toimintatuotot	19 195 740	19 905 960	3,7	20 304 100	20 710 190
Myyntituotot	4 603 220	4 752 560	3,2	4 847 620	4 944 580
Maksutuotot	8 612 700	9 299 310	8,0	9 485 320	9 675 070
Tuet ja avustukset	3 040 770	2 815 760	-7,4	2 872 050	2 929 510
Muut tuotot	2 939 050	3 038 330	3,4	3 099 110	3 161 030
Toimintakulut	-158 081 080	-161 689 910	2,3	-164 286 770	-167 966 180
Henkilöstökulut	-46 328 390	-46 130 680	-0,4	-46 400 190	-47 613 960
Palkat ja palkkiot	-34 498 320	-34 043 820	-1,3	-34 381 390	-35 226 390
Eläkekulut	-9 760 950	-10 080 540	3,3	-9 992 550	-10 311 330
Muut henkilöstösivukulut	-2 069 120	-2 006 320	-3,0	-2 026 250	-2 076 240
Palvelujen ostot	-94 412 210	-98 111 300	3,9	-100 058 070	-102 059 020
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 477 780	-3 585 230	3,1	-3 667 390	-3 751 410
Avustukset	-8 618 380	-8 592 120	-0,3	-8 769 270	-8 970 950
Muut kulut	-5 244 330	-5 270 580	0,5	-5 391 850	-5 570 840
TOIMINTAKATE	-138 885 350	-141 783 950	2,1	-143 982 670	-147 255 990
Suunnitelman mukaiset poistot	-404 380	-427 900	5,8	-597 990	-620 950

2.6 Kasvatus- ja opetuslautakunta

2.6.1 Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	kulut /tuotot €
Hallintopalvelut: Hallinto-, talous- ja suunnittelupalvelut	- Lautakunnan kokouksia/v: 11 - Jaostojen kokouksia/v: 6	- 597 520 / 0
Yleissivistävä opetus: Perusopetus ja lukiokoulutus	- Tuntikehys/oppilas: 74,5 - Kurssit/opiskelija: 1,5	- 45 263 900 / 3 470 420
Varhaiskasvatus: Päivähoito, esiopetus ja kotihoidon tuki	- Päivähoitoon osallistumisaste: 63	- 26 791 810 / 3 419 770
Kasvatuksen ja opetuksen tukipalvelut: Oppilashuolto, erityispäivähoito, koululaisten iltapäivätoiminta	- Oppilaita/ oppilashuoltohenkilöstö: 423 - Iltapäivätoimintaan osallistuvien määrä: 430	-5 670 060 / 292 750
Nuorisopalvelut: Yleinen nuorisotoimi, talotoiminta, erityisnuorisotyö, työpajatoiminta, kierrätyskeskus	- Asiakaskontaktit: 40 258	-1 793 190 / 373 370

2.6.2 Sitovat tavoitteet

Kasvava Lohja

- Vahvistetaan Lohjan koulutuskaupunkimainetta

Tasapainoinen talous

- Sopeutetaan toiminta taloudelliseen tilanteeseen vähentämällä opetuksen määrää, tiivistämällä varhaiskasvatuksen toimipisteverkkoa ja vähentämällä nuorisotilojen aukioloaikaa
- Tehostetaan avoimien päivähoitopalveluiden käyttöä päivähoidon vaihtoehtona
- Vakiinnutetaan päivähoidon palvelusetelitoimintamalli
- Osallistutaan kaupungin tuottavuushankkeeseen

Hyvät peruspalvelut

- Laaditaan tulosalueiden kehittämisohjelmat
- Edistetään nuorisotakuun toteutumista verkostoyhteistyöllä
- Kehitetään laatutyötä
- Päivitetään ja tarkistetaan toimintaprosessit
- Kehitetään alueellisen toiminnan mallia
- Vahvistetaan esimiesten ja henkilöstön osaamista kehittämällä osaamisen johtamista, rehtori- ja apulaisrehtorijärjestelmää ja hallinnon tiimityötä

- osallistutaan työhyvinvointikyselyyn ja laaditaan yksikkökohtaiset kehittämissuunnitelmat sen pohjalta, parannetaan työergonomiaa ja työturvallisuutta

Laadukas ympäristö

- Lisätään yhteisöllisiä toimintatapoja toimintayksiköissä

Toimiva tietoyhteiskunta

- Lukiot valmistautuvat sähköiseen ylioppilaskirjoitukseen osallistumiseen
- Perusopetuksen tieto- ja viestintätekniikan opetuskäyttöä kehitetään

2.6.3 Tuloslaskelma ja toiminnalliset muutokset

Tulosalue	Henkilöstö
Hallintopalvelut	9
Varhaiskasvatus	485,28
Yleissivistävä opetus	550,46
Kasvatuksen ja opetuksen tukipalvelut	144,28
Nuorisopalvelut	30,48
Yhteensä	1 219,50

Hallintopalvelut

Talousarviossa on varaus 11 lautakunnan kokoukseen. Palveluiden benchmarkkaukseen liittyvien kuntavierailuiden pohjalta laaditaan selvitys. Hallintopalveluiden tiimikoulutus toteutetaan osana henkilöstön osaamisen kehittämistä. Hallintopalvelujen määrärahasupistukset (27 800 euroa) on kohdennettu tasaisesti tulosalueen sisällä.

Varhaiskasvatus

Päivähoidon tarve on tasoittunut Lohjalla vuoden 2013 aikana. Määränä kasvanut päivähoidon ja esiopetuksen määrä on johtunut lähinnä kuntaliitosten mukanaan tuomista uusista yksiköistä. Varhaiskasvatuksesta on lakkautettu viisi ryhmäperhepäivähoidon yksikköä ja yksi päiväkotiryhmä. Yksiköiden lapset sekä henkilöstö ovat siirtyneet päiväkoteihin olemassa oleville paikoille, jolloin palvelu on saatu järjestettyä sekä kustannustehokkaammin että toiminnan kannalta turvallisemmin. Säästö vuositasolla n. 428 000 euroa.

Varhaiskasvatuksessa on käytetty jo vuosi suoriteperusteista budjetointia työkaluna, jolla on seurattu yksiköiden täyttöasteita sekä hoitopaikkojen hintojen kehitystä. Talousarvion säästötarpeiden vuoksi suoriteperusteista budjetointia käytetään vuonna 2014 tehostetusti siten, että kaikkien päivähoitoyksiköiden talousseuranta toteutetaan sen avulla. Tällöin myös päivähoidon yksiköissä nähdään konkreettisesti hoitopaikkojen hintojen kehitys.

Jotta varhaiskasvatukselle asetetut säästötavoitteet toteutuisivat, pyritään asiakkuuksia ohjaamaan avoimen päivähoitotoiminnan piiriin aina, kun perheellä ei ole päivähoidon tarvetta. Avomella päivähoitolla tuetaan lasten kotihoitoa suunnittelemalla yhdessä asiakkaiden kanssa mahdollisimman hyvin heidän tarpeisiinsa vastaavaa toimintaa. Yksityisessä päivähoitossa painotetaan järjestämismuotona päivähoitoyksiköiden käyttöä.

Esimiesten johtamistaitoa lisätään järjestämällä koulutusta osaamisen johtamisesta.

Varhaiskasvatuksessa on aloitettu henkilöstön lääkehuollon koulutukset. Tavoitteena on vuoden

2014 aikana lisätä henkilöstön lääkehuollon osaamista siten, että vuoden lopussa päivähoidon henkilöstöstä puolet on suorittanut lääkehuollon tentin tai antanut pistoshoidon näytön.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön suurin poissaolojen syy on tuki- ja liikuntaelinsairaudet. Poissaolojen ja niiden aiheuttamien sijaiskustannusten sekä lyhentyvien työurien aiheuttamat kustannukset ovat työnantajalle todella suuret. Tuki- ja liikuntaelinten sairauksien ehkäisemiseksi aloitetaan päivähoidon kaikkein matalimpien lastenkalusteiden asteittainen vaihtaminen ergonomisesti oikeanlaisiin.

Uuden varhaiskasvatuslain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2015 alusta. Hallitusohjelman mukaisesti päivähoitojärjestelmää kehitetään syrjäytymistä ehkäisevänä ja perheille joustavana palveluna. Lohjalla uuden lain voimaantuloon valmistaudutaan ottamalla huomioon lainsäädännön edellyttämät muutokset.

Yleissivistävä opetus

Perusopetuksen tuntikehystä leikataan ja lukiokoulutuksen kursseja vähennetään 2 %:lla lukuvuoden 2014 – 2015 alusta lukien, säästö noin 220 000 euroa. Materiaaleihin on tehty 60 000 euron karsinta. Uusien tilaelementtien leasing-vuokrat, 255 000 euroa, sisältyvät talousarvioon.

Kasvatuksen ja opetuksen kehittämisohjelma päivitetään kaupunkistrategia huomioon ottaen. Seudullinen täydennyskoulutustyöryhmä järjestää yhteistä täydennyskoulutusta Osaava-hankkeen puitteissa Osaamisen kehittämisohjelman pohjalta. Kaupunki on mukana monissa yleissivistävää koulutusta koskeissa hankkeissa.

Tuntikehysleikkausten vuoksi ryhmäkoon pienentämisrahaa ei mahdollisesti saada vuonna 2014. Kouluissa valmistaudutaan tuntikehysleikkausten vuoksi ryhmäkokojen kasvamiseen, luokkien yhdistämiseen ja jakotuntien vähenemiseen sekä lukioissa kurssitarjonnan vähenemiseen. Tuntikehysten jakoperustetta tarkistetaan ala- ja yläkoulujen sekä lukion kesken painottaen pienimpien oppilaiden opetusta. Lohjansaaren koulun oppilasmäärä on ollut kahtena vuonna peräkkäin alle 10 oppilasta ja Koisjärven koulun alle 30 oppilasta. Alueiden opetuksen järjestäminen ja koulujen toiminnan jatkaminen otetaan tarkasteluun.

Perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelman uudistamistyö jatkuu. Koulut ottavat käyttöön Turva mappi –sähköisen alustan.

Virkarehtorimallin otetaan käyttöön liittyvien koulujen osalta vuoden 2014 aikana. Aluerehtori- ja vararehtorijärjestelmää kehitetään.

Lohjan yhteislyseon lukio täyttää 100 vuotta ja Nummi-Pusulan lukio 50 vuotta.

Lukiot valmistautuvat sähköiseen ylioppilaskirjoitukseen osallistumiseen vuonna 2016. Lukio-opetuksen järjestämisen käytäntöjä yhtenäistetään opetussuunnitelman uudistuksen yhteydessä ja yhteistyötä tiivistetään mm. verkko-oppimisen avulla. Tieto- ja viestintästrategia päivitetään. Esi- ja perusopetuksen tieto- ja viestintätekniikan opetuskäyttöä sekä laite- ja tietoverkkoja kehitetään LangatOn Lohjalla -hankkeessa. Uutta teknologiaa on kokeiltu mallikouluissa ja kokeilun pohjalta laajennetaan osaamista myös muihin kouluihin.

Kasvatuksen ja opetuksen tukipalvelut

Kasvatuksen ja opetuksen tukipalveluiden prosessit kuvataan. Alueellista oppilashuoltoa kehitetään. Oppilas- ja opiskelijalainsäädännön muutokseen valmistaudutaan. Suoriteperusteinen budjetointi otetaan käyttöön erityispäivähoidossa. Koulutuksellista tasa-arvoa edistetään hanke- rahoituksella. Koulupsykologipalvelut lisääntyvät yhdellä henkilötyöpäivällä viikossa, lisäkustan- nus katetaan tulosalueen sisällä. 3,5 erityisavustajan henkilöstömenot vähennetty, säästö 115 400 euroa.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalveluissa toimintaa toteutetaan alueellisen nuorisotyön, erityisnuorisotyön ja nuoriso- työpajatoiminnan kautta. Toimintaa saadaan vahvistettua erilaisilla hankerahoituksilla. Nuoriso- työpajatoimintaan haetaan ELY-keskukselta jatkorahoitusta kolmen pajaohjaajan ja yhden eri- tyisnuorisotyöntekijän palkkaamiseen. Lisäksi OKM:ltä haetaan jatkorahoitusta 2-3 etsivän nuo- risotyöntekijän palkkaamista varten.

Investoinnit

Vuosien 2014 – 2016 tilahankkeista tarveselvitys on laadittu Roution koulukampuksen ja Vap- pulan päiväkodin sekä nuorisokeskuksen osalta. Hankesuunnitelmavaiheessa ovat Ojaniittu- talo sekä Harjun koulun ja Nummen koulukeskuksen laajennus ja peruskorjaus

	TA 2013 muut.	TA 2014	muutos-% 13/14	TS 2015	TS 2016
30-3 (Kasvatus- ja opetuslautakunta)					
Toimintatuotot	9 090 470	7 556 310	-16,9	7 707 540	7 861 600
Myyntituotot	3 269 540	3 350 050	2,5	3 417 060	3 485 400
Maksutuotot	4 101 060	3 846 200	-6,2	3 923 190	4 001 620
Tuet ja avustukset	1 535 880	181 870	-88,2	185 520	189 230
Muut tuotot	184 000	178 190	-3,2	181 770	185 350
Toimintakulut	-80 974 610	-80 116 480	-1,1	-81 187 850	-83 471 450
Henkilöstökulut	-55 206 310	-53 847 420	-2,5	-54 371 950	-55 995 650
Palkat ja palkkiot	-44 090 160	-42 734 630	-3,1	-43 147 520	-44 206 130
Eläkekulut	-8 516 500	-8 598 690	1,0	-8 685 950	-9 188 700
Muut henkilöstösivukulut	-2 599 650	-2 514 100	-3,3	-2 538 480	-2 600 820
Palvelujen ostot	-14 915 640	-15 665 120	5,0	-15 968 250	-16 287 140
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 914 850	-1 936 740	1,1	-1 981 080	-2 026 630
Avustukset	-4 136 360	-3 597 080	-13,0	-3 679 810	-3 764 460
Muut kulut	-4 801 450	-5 070 120	5,6	-5 186 760	-5 397 570
TOIMINTAKATE	-71 884 140	-72 560 170	0,9	-73 480 310	-75 609 850
Suunnitelman mukaiset poistot	-435 810	-504 420	15,7	-492 780	-447 500

2.7 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

2.7.1 Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	kulut /tuotot €
Hallintopalvelut: Hallinto-, talous- ja suunnittelupalvelut	- Lautakunnan kokouksia/v: 11	-291 370 / 0
Kulttuuripalvelut: Hiiden Opisto, Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto, Lohjan museo, Lohjan kaupunginorkesteri, Lohjan Teatteri, Yleinen kulttuuri, kirjastot	- Asiakaskäynnit, lkm: - 374 250	-8 818 100 / 1 534 160
Liikuntapalvelut: Lohjan Liikuntakeskus Oy, Lohjan Liikuntahallit Oy	- Liikuntasuoritteet, lkm: - 1 200 000	-3 582 940 / 79 440

2.7.2 Sitovat tavoitteet

Kasvava Lohja

- Viimeistellään kaivosmuseon toimintakonsepti ja edistetään toiminnan käynnistymistä

Tasapainoinen talous

- Sopeutetaan toiminta taloudelliseen tilanteeseen nostamalla palveluiden hintoja ja vähentämällä palveluiden määrää
- Osallistutaan kaupungin tuottavuushankkeeseen

Hyvät peruspalvelut

- Käynnistetään Kulttuuripolku –toiminta
- Monipuolistetaan kulttuuripalvelujen järjestämistapoja yhteistyössä kolmannen sektorin, yritysten ja seudullisten kumppanien kanssa
- Laaditaan tulosalueiden kehittämissuunnitelmat
- Päivitetään ja tarkistetaan toimintaprosessit
- Osallistutaan työhyvinvointikyselyyn ja laaditaan yksikkökohtaiset kehittämissuunnitelmat sen pohjalta
- Edistetään kuntalaisten hyvinvointia kasvattamalla liikuntasuoritteita ja kulttuuripalvelujen käyttäjien määrää

Laadukas ympäristö

- Lisätään yhteisöllisiä toimintatapoja toimintayksiköissä

Toimiva tietoyhteiskunta

- Edistetään asukkaiden ja henkilöstön tietoteknistä osaamista

2.7.3 Tuloslaskelma ja toiminnalliset muutokset

Tulosalue	Henkilöstö
Hallintopalvelut	3,5
Kulttuuripalvelut	104,9
Liikuntapalvelut	-
Yhteensä	108,4

Hallintopalvelut

Talousarviossa on varaus 11 lautakunnan kokoukseen. Palveluiden benchmarkkaukseen liittyvien kuntavierailuiden pohjalta laaditaan selvitys. Hallintopalveluiden tiimikoulutus toteutetaan osana henkilöstön osaamisen kehittämistä.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripolku-toimintamalli otetaan käyttöön vuoden 2014 alusta. Toiminta käynnistyy alkuvaiheessa kulttuuripalvelujen ja varhaiskasvatuksen sekä yleissivistävän opetuksen piirissä ja laajenee siitä muille sektoreille. Toiminnan käynnistyminen edellyttää sitä, että on mahdollista kuljettaa lapsia ja oppilaita kulttuuritarjonnan ääreen ja myös kulttuuritarjontaa päiväkoteihin ja kouluihin. Kulttuuripolun toiminnan käynnistyminen edellyttää kulttuuripalvelujen ohjelmien suunnittelu- ja toteuttamistyötä, joka tarvitsee määrärahoitusta. Kulttuuripolku-toimintamallin kustannukset katetaan tulosalueen sisältä mm. kulttuuripalvelujen toimintatapojen uudistamalla.

Kulttuuripalvelujen eri yksiköiden maksuja ja taksoja korotetaan tulojen selkeäksi lisäämiseksi.

Lohjan Tenoripäivät järjestetään vuonna 2014, määrärahavaraus 103 000 euroa (netto). Paikkarin Torppa pidetään auki edellisen vuoden tapaan. Kaivosmuseo on kulttuuripalvelujen keskeisin kehittämiskohde.

Kulttuuripalveluihin kohdistuu yhteensä 173 700 euron määrärahojen karsinta: Hiiden Opiston ja Länsi-Uudenmaan musiikkiopiston maksuja on korotettu ja tuntiopetusta vähennetty, säästö n. 50 000 euroa. Taiteen perusopetuksen avustukset vuoden 2013 tasolla. Museopalveluiden tuloja on lisätty ja näyttelytoimintaa supistettu, yhteensä 11 200 euroa. Lohjan Kaupunginorkesterin tuloja on lisätty ja vähennetty kahden konsertin kustannukset, yhteensä 26 900 euroa. Lohjan teatterin johtaja-ohjaajan kuukauden henkilöstömenot on vähennetty, 3 500 euroa. Kulttuuritapahtumien menoja supistetaan, säästö 2 500 euroa. Kirjastopalveluiden säästöt kohdistuvat henkilöstömenoihin ja aineistomäärärahoihin, yhteensä n. 60 000 euroa. Lisäksi kirjaston maksuja on lisätty 19 600 eurolla.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluiden määrärahaa on leikattu 71 300 euroa. Lohjan Liikuntakeskus Oy on esittänyt neljä vaihtoehtoista tapaa säästövelvoitteen saavuttamiseksi: palveluita karsitaan, käyttömaksuja korotetaan, tehdään alijäämäinen tilinpäätös tai kolmen edellisen yhdistelmä.

Lohjan kaupungin ja Lohjan Liikuntakeskus Oy:n välinen yhteistyösopimus on otettu 1.1.2013 alkaen. Sopimuksessa koulujen liikuntatilojen ilt- ja viikonloppukäytön sekä kaupungin liikunta- ja ulkoilualueiden hallinnointi siirtyi Lohjan Liikuntakeskus Oy:lle. Sopimuksessa määritellään vastuu ja tehtäväalueet. Kustannusvaikutus 810 600 euroa. Menoja vastaava tulolisäys on pääosin teknisen toimen ja osin ympäristötoimen talousarviossa.

	TA 2013 muut.	TA 2014	muutos-% 13/14	TS 2015	TS 2016
40-3 (Kulttuuri- ja vapaa-aikaltk)					
Toimintatuotot	1 669 770	1 613 600	-3,4	1 645 900	1 678 790
Myyntituotot	344 150	360 510	4,8	367 750	375 070
Maksutuotot	842 290	931 070	10,5	949 700	968 700
Tuet ja avustukset	211 560	33 630	-84,1	34 300	34 990
Muut tuotot	271 770	288 390	6,1	294 150	300 030
Toimintakulut	-12 926 290	-12 692 410	-1,8	-12 860 380	-13 173 320
Henkilöstökulut	-6 288 590	-6 348 290	0,9	-6 385 280	-6 552 370
Palkat ja palkkiot	-4 813 560	-4 777 850	-0,7	-4 825 260	-4 943 990
Eläkekulut	-1 158 260	-1 292 300	11,6	-1 279 150	-1 320 630
Muut henkilöstösivukulut	-316 780	-278 140	-12,2	-280 870	-287 750
Palvelujen ostot	-5 188 080	-4 935 630	-4,9	-5 034 270	-5 134 930
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-573 750	-551 140	-3,9	-563 770	-576 810
Avustukset	-180 280	-182 910	1,5	-187 110	-191 410
Muut kulut	-695 580	-674 440	-3,0	-689 950	-717 800
TOIMINTAKATE	-11 256 520	-11 078 810	-1,6	-11 214 480	-11 494 530
Suunnitelman mukaiset poistot	-182 800	-167 870	-8,2	-137 890	-89 450

2.8 Tekninen lautakunta

2.8.1 Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	kulut /tuotot €
Hallinto tekninen lautakunta: Hallintopalvelut: toimialan hallinto, teknisen lautakunnan asiat, yksityistieasiat, henkilöliikenteen logistiikkayksikkö, pelastustoimi, jätehuolto	- 10 kokousta tekninen lautakunta - 670 yksityistiekm - 375 000 henkilöliikenne matkaa - 1 700 oppilaan koulu-laiskuljetukset	-7 391 850 2 726 630
Kunnallistekniikka: Kunnallistekniikan ja vesihuollon suunnittelu ja rakennuttaminen, liikenneväylien ja viheralueiden kunnossapito, konekeskus, varikko, sähköpalvelut	- 352 km ylläpidettävää liikenneverkostoa - 83,5 ha ylläpidettävää viheraluetta - 2 202 ha talousmetsää	-6 901 190 2 779 410
Vesihuolto: vesi- ja viemärlaitostointa	- 2 252 000 m ³ myytyä vettä - 4 254 000 m ³ puhdistettua jätevettä - 388 km verkostoa	-3 981 790 7 320 040
Tilapalvelut: suunnittelu ja rakennuttaminen, tilojen ylläpito ja korjausrakentaminen	- 223 000 k-m ² ylläpidettäviä kiinteistöjä	-10 212 320 10 775 960
Ruoka- ja siivouspalvelut: ruokapalvelut, siivouspalvelut	- 3 005 000 kpl ateriasuoritteita - 151 000 k-m ² siivottavaa alaa	-13 384 110 13 484 800

2.8.2 Sitovat tavoitteet

Kasvava Lohja

- Asumiseen houkuttelevan, laadukkaan kunnallistekniikan toteuttaminen tonttien käyttöönottamiseksi. V. 2014 toteuttamisalueet Gunnarla, Routio
- Laadukkaan palvelun varmistaminen myönteisen viestinnän perustaksi
- Hankintalain puitteissa tapahtuva hankintakokonaisuuksien kilpailuttaminen (alueelliset palvelut, saavutettavuus vaatimus)

Tasapainoinen talous

- Vuosittain tapahtuva maksujen ja myyntihintojen tarkistaminen
- Harkinnanvaraisten palveluiden hinnat kustannuksia vastaavat (mm. venepaikat, viljelyspalstat)
- Palvelutasoluokitus ja –mitoitus alueelliset erot huomioiva (liikennöinnin määrä, palvelupisteen sijainti ja luonne)
- Palveluiden järjestämistapavertailu (vertailukunta vertailut Porvoo)

- Sisäisten palvelusopimusten mukainen toiminta
- Palveluverkon tarkastelun jatkaminen
- Palveluverkon ulkopuolista kiinteistöistä luopuminen
- Hyviin käytänteisiin kannustaminen

Hyvät peruspalvelut

- Tietojärjestelmien hyödyntäminen (tilahallintajärjestelmä, reittisuunnittelu, Aromin ja yslin kattavuuden kasvattaminen)
- Asukasyhdistysten ympäristön siivoustalkoissa avustaminen välineillä ja kuljetuspalvelulla
- Palveluverkkotyön jatkaminen
- Julkisen liikenteen täydentäminen vaihtoehtoisin liikennemuodoin myönnettyjen määrärahojen puitteissa
- JET-koulutuksen hyödyntäminen.

Laadukas ympäristö

- Toimipisteiden toimivuuden varmistaminen kyläkeskuksissa
- Infran toteuttaminen keskustan tarpeita vastaavasti
- Vanhojen kaatopaikkojen kunnostukset ensisijaisuusjärjestyksenä pohjavesialueet
- Vesihuoltolaitoksen omavalvonta ja ajantasaistettujen suojelusuunnitelmien mukaiset toimet
- Liikenneväylien hoito suolausta välttämällä
- Toimenpideohjelman mukaiset toimet
- Sisäilmaryhmän säännöllinen reagoiva toiminta.
- Kuntokierroksen jatkaminen asuinkiinteistöissä. Ennakoivat, budjetoidut korjaustoimenpiteet

Toimiva tietoyhteiskunta

- Henkilöstön osaamisen varmistaminen, koulutukseen kannustaminen
- Toimivat nettisivut, oma aktiivinen toiminta sivuilla olevan tiedon ajan tasalla pitämiseksi
- Sähköisten lomakkeiden ja sähköisen asioinnin kehittäminen
- Yksityistieavustusten sähköinen hakumenettely
- Sähköinen kokouskäytäntö käytössä
- Reittisuunnitteluohjelma käytössä
- Aromin käyttö reseptiikassa kattavasti, Mysli kattavasti tilaus- ja laskutuskäytössä
- Kartoitetaan mahdollisuudet sosiaalisen median hyödyntämiseksi

2.8.3 Tuloslaskelma ja toiminnalliset muutokset

Hallinto

Yksityisteiden avustuskäytäntö yhdenmukaistettu. Joukkoliikenteen tuetut matkaliput koskevat kaikkia kaupungin asukkaita.

Taloudellisena säästötoimenpiteenä karsitaan avointa joukkoliikennettä täydentäviä ostoliikenne ostoja (39.000 euroa), palvelu- ja asiointiliikennettä (15.000 euroa) sekä vuoden aikana esille tulleiden hankkeiden asiantuntijapalveluraha 26.000 eurosta, 20.000 euroon.

Vuoroliikennettä täydentävä liikennöinti minimoidaan. Henkilö- ja tavaraliikenteen logistiikkayksikkö sijoittuu toimialan hallintoon. Logistiikkayksikkö jatkaa henkilö- ja tavaraliikenteen koordinointia ja haltuunottoa.

Pelastustoimesta vastaa Espoon kaupunki. Jätehuollon järjestämistehtävistä vastaa Raaseporiin sijoittunut seudullinen jätelautakunta.

Kunnallistekniikka

Kunnallistekniikan (liikenneväylät ja viheralueet) kunnossapito hoidetaan entisen Lohjan alueella pääosin omana työnä sekä ostopalveluna, ja yhdistyvien kuntien alueella ulkoisena palveluna.

Taloudellisena säästötoimenpiteet kohdentuvat henkilöresursseihin seuraavasti: avoimna olevaa suunnitteluavustajan tehtävää ei täytetä (33.000 euroa), kausityöntekijöinä toimivien puistotyöntekijöiden työsuhteen pituutta lyhennetään 2 viikolla (15.000 euroa), puistotoimen eläköityvän työntekijän tehtävä muutetaan kausityöntekijän tehtäväksi (15.000 euroa), Tilapäisen asentajan työsuhdetta jatketaan vain osan vuotta (23.000 euroa).

Lisäksi kohdistetaan kunnallistekniikan aineiden ja tarvikkeiden hankintaan 23.000 euron säästötoimenpiteet.

Ruoka- ja siivouspalvelut

Ruoka- ja siivouspalvelut toimivat yhdenmukaisin käytäntein ja mitoituksin koko uuden kunnan alueella. Toimintavuoden aikana toteutetaan tuotantokeittiöhanke, siten että se on käyttöönotettavissa alkuvuodesta 2015.

Taloudelliset säästötoimenpiteet kohdentuvat seuraavasti: Ruokatuotannon reseptiikka yhdenmukaistetaan koko Lohjan alueella, ruokalistalla korvataan kalliita ruoka-aineita edullisimmilla ruoka-aineilla (100.000 euroa), siivousmitoitukset yhdenmukaistetaan koko Lohjan alueella (27.000 euroa), kotipalveluateriat tuotetaan yhdellä ateriavaihtoehdolla (50.000 euroa), Varamiespalvelun sijaisten käytön kilpailutuksen tuoma säästö (20.000 euroa), rekrytointi-ilmoitusten väheneminen Kuntarekryn käyttöönoton johdosta (10.000 euroa).

Tilapalvelut

Kiinteistöjen ylläpito hoidetaan isännöintialueittain. Isännöintialueita on neljä. Kiinteistönhoidon työaikamitoitukset ovat yhdenmukaiset koko alueella. Alueen kiinteistöt on saatettu kaukovalvonnan piiriin.

Taloudelliset säästötoimenpiteet kohdentuvat seuraavasti: kaukolämmön energiahinnan vaikutus ja energiatehokkuus toimenpiteet (108.000 euroa), kunnossapitokohteiden priorisointi (50.000 euroa).

Vesihuolto

Seudullinen vesihuoltoverkosto toimii kattavasti. Alueen verkosto on kaukovalvonnan piirissä. Vanhojen laitostyösköiden tarvittavat purkamistyöt toteutetaan toimintavuoden aikana seudullisen vesihuoltoverkoston käyttöönotosta.

Taloudelliset säästötoimenpiteet kohdentuvat seuraavasti: eläköitymisen yhteydessä vapautuvaa tehtävää ei täytetä, tehtävät hoidetaan tehtäväjärjestelyin (35.000 euroa), palvelujen, aineiden ja tarvikkeiden oston vähentäminen (25.000 euroa)

	TA 2013 muut.	TA 2014	muutos-% 13/14	TS 2015	TS 2016
50-3 (Tekninen lautakunta)					
Toimintatuotot	36 124 520	37 086 840	2,7	37 828 560	38 585 150
Myyntituotot	23 948 600	24 878 510	3,9	25 376 050	25 883 610
Maksutuotot	331 900	336 860	1,5	343 600	350 460
Tuet ja avustukset	150 510	154 270	2,5	157 360	160 500
Muut tuotot	11 693 520	11 717 200	0,2	11 951 550	12 190 580
Toimintakulut	-40 904 140	-41 871 270	2,4	-42 532 190	-43 522 850
Henkilöstökulut	-15 073 390	-15 644 090	3,8	-15 737 200	-16 149 440
Palkat ja palkkiot	-11 160 490	-11 265 570	0,9	-11 377 440	-11 657 920
Eläkekulut	-3 241 920	-3 713 560	14,5	-3 688 140	-3 803 390
Muut henkilöstösivukulut	-670 980	-664 960	-0,9	-671 620	-688 130
Palvelujen ostot	-13 976 070	-14 209 450	1,7	-14 493 620	-14 783 600
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 639 310	-10 628 680	-0,1	-10 880 360	-11 122 220
Avustukset	-389 710	-393 420	1,0	-402 470	-411 740
Muut kulut	-825 660	-995 630	20,6	-1 018 540	-1 055 850
TOIMINTAKATE	-4 779 630	-4 784 430	0,1	-4 703 630	-4 937 700
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 001 320	-10 767 470	7,7	-11 417 150	-11 956 540

	TA 2013 muut.	TA 2014	muutos-% 13/14	TS 2015	TS 2016
547 Vesihuolto (sisältyy tekniseen lautakuntaan)					
Toimintatuotot	7 140 950	7 320 040	2,5	7 466 440	7 615 760
Myyntituotot	7 063 850	7 242 140	2,5	7 386 990	7 534 720
Maksutuotot	70 270	71 330	1,5	72 750	74 210
Tuet ja avustukset	0	0		0	0
Muut tuotot	6 830	6 570	-3,8	6 700	6 830
Toimintakulut	-3 968 920	-3 981 790	0,3	-4 048 330	-4 141 290
Henkilöstökulut	-1 131 160	-1 118 680	-1,1	-1 125 320	-1 155 060
Palkat ja palkkiot	-846 390	-827 870	-2,2	-836 130	-856 930
Eläkekulut	-234 550	-242 590	3,4	-240 490	-248 210
Muut henkilöstösivukulut	-50 220	-48 220	-4,0	-48 700	-49 920
Palvelujen ostot	-1 463 410	-1 480 740	1,2	-1 510 340	-1 540 560
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 147 800	-1 138 750	-0,8	-1 163 450	-1 188 960
Avustukset	-150 000	-153 000	2,0	-156 520	-160 120
Muut kulut	-76 560	-90 620	18,4	-92 700	-96 590
TOIMINTAKATE	3 172 030	3 338 250	5,2	3 418 110	3 474 470

2.9 Kaupunkisuunnittelulautakunta

2.9.1 Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	kulut /tuotot €
Hallinto: Ympäristötoimen hallintopalvelut, lautakunnan asiat	11 kokousta	-395 300 / 0
Kaavoitus: Maankäytön suunnittelu ja kaa-voitus	- 50 ha uusia hyväksytyjä asemakaavoja tai muutoksia - 70 suunnittelutarveratkaisua - 60 poikkeamislupaa tai lausuntoa poikkeamisluvista	-725 810 / 110 400
Kiinteistö- ja kartastopalvelut: Lakisääteiset kiinteistönmuodostuksen, maapolitiikan, mittauksen sekä kartta- ja paikkatietopalvelun tehtävät	- 150 kiinteistötoimitusta - 4 800 lupa- ja muita karttaotteita - 50 tontinluovutusta	-1 239 130 / 1 138 600

2.9.2 Sitovat tavoitteet

Kasvava Lohja

- Kaavoitusohjelma on laadittu ja kaavoitus etenee ohjelman mukaisessa järjestyksessä.
- Taajamaosayleiskaavan toteuttamisohjelma on laadittu.
- Asemakaavojen ajantasaisuusselvitys on aloitettu.
- Kiinteistönmuodostuksen rästitöiden purkaminen on käynnistetty resurssien puitteissa.
- Kaupungin kasvua tukevan maapolitiikan hoito on varmistettu.
- Maapoliittinen ohjelma on päivitetty.

Tasapainoinen talous

- Uuden Lohjan maankäytön kehityskuva ja rakennemalli on laadittu.

Hyvät peruspalvelut

- Hallinnon resurssit on kohdennettu oikein ja ne palvelevat toimialan yhteisiä tarpeita.
- Kartta- ja paikkatietopalvelut on kysynnän mukaisesti tehokkaasti järjestetty
- Sujuva mittaustoiminta maastomittausta edellyttävissä toiminnoissa

Laadukas ympäristö

- Ympäristötoimen koordinoimaa HINKU-hanketta on edistetty kaupungin kaikilla toimialoilla.

Toimiva tietoyhteiskunta

- Sähköinen kokouskäytäntö on vakiinnutettu osaksi tehokasta hallintoa.

2.9.3 Tuloslaskelma ja toiminnalliset muutokset

Hallinto

Ympäristötoimen hallinnossa toimii hallintopäällikön lisäksi 1,1 toimistosihteeriä. Tämän lisäksi hallinnon organisaatioon kuuluu kaksi toimistosihteeriä, jotka palvelevat täysipäiväisesti muiden tulosalueiden tarpeita ja lisäksi toinen heistä työskentelee 40 % työajastaan Karjalohjan asiakaspalvelupisteessä. Toimistosihteerin osa-aikaeläkkeelle jäämisestä johtuen hallinnon resurssit vähenevät 0,4 htv:n verran vuoden 2013 tilanteeseen verrattuna.

Kaavoitus

Ympäristöinsinööri on hoitanut osittain kaavoituksen (70 %) ja osittain ympäristönsuojelun (30 %) tehtäviä. Tehtäviin kuuluvat kaavoituksessa suunnittelutarveratkaisujen, poikkeamislupien ja maa-aineslupien valmistelu sekä maa-ainesvalvonta vakuuksineen ja ympäristönsuojelussa jätevesiasiat, purkuilmoitukset, patterointi-ilmoitukset, maalämpölausunnot sekä vesi-, roskaantumis- ja öljyvahinkoasioita. Kuntaliitoksen jälkeen valmisteltavien lupien määrä on lisääntynyt niin paljon, että yhden henkilön on mahdotonta selvittää kaikista em. tehtävistä kohtuullisten valmisteluajkojen puitteissa. Erityisesti valmisteltavien ja valvottavien maa-aineslupien määrä on aikaisempaa huomattavasti suurempi. Ympäristöinsinöörin työpanos on osoitettu kokonaan kaavoituksen tulosalueelle vuoden 2014 alusta.

Kiinteistö- ja kartastopalvelut

Resurssien mitoitus vastaamaan nykyistä tehtävämäärää on suurin haaste tulosalueen selviytymisessä ja toiminnassa. Toiminnan tehostamisella saadaan henkilöresurssitarvetta pienennettyä, mutta ei kokonaan poistettua.

Maastomittauspalveluissa on työskennellyt oppisopimusopiskelija, jonka palkkaus on hoidettu täysimääräisesti vakuutusyhtiön tuella. Kyseinen mittamies on olennainen osa mittausryhmän vahvuutta ja palkkarahat on sisällytetty talousarvioon myös vuodelle 2014, vaikka vakuutusyhtiön tukea ei ensi vuodelle saada.

	TA 2013 muut.	TA 2014	muutos-% 13/14	TS 2015	TS 2016
60-3 (Kaupunkisuunnittelulautakunta)					
Toimintatuotot	1 320 700	1 249 000	-5,4	1 273 980	1 299 440
Myyntituotot	195 650	210 530	7,6	214 740	219 030
Maksutuotot	496 070	443 990	-10,5	452 880	461 920
Tuet ja avustukset	24 320	5 060	-79,2	5 160	5 260
Muut tuotot	604 650	589 420	-2,5	601 200	613 230
Toimintakulut	-2 278 500	-2 360 210	3,6	-2 381 560	-2 442 900
Henkilöstökulut	-1 769 610	-1 836 370	3,8	-1 846 880	-1 895 240
Palkat ja palkkiot	-1 400 840	-1 426 760	1,9	-1 440 930	-1 476 340
Eläkekulut	-286 180	-326 920	14,2	-322 470	-333 370
Muut henkilöstösivukulut	-82 600	-82 690	0,1	-83 480	-85 530
Palvelujen ostot	-399 980	-390 820	-2,3	-398 620	-406 560
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-34 960	-35 180	0,6	-35 970	-36 770
Avustukset	-4 850	-4 940	1,9	-5 060	-5 180
Muut kulut	-69 110	-92 900	34,4	-95 030	-99 150
TOIMINTAKATE	-957 800	-1 111 210	16,0	-1 107 580	-1 143 460
Suunnitelman mukaiset poistot	-49 180	-77 040	56,6	-84 940	-86 720

2.10 Ympäristö- ja rakennuslautakunta

2.10.1 Toiminnan sisältö ja laajuus

Sisältö:	Laajuus	kulut /tuotot €
Hallinto: Ympäristötoimen hallintopalvelut, lautakunnan asiat	- 11 kokousta	-57 160 / 0
Rakennusvalvonta: Lakisääteinen tehtävä valvoa rakennustoimintaa sekä huolehtia, että rakentamisessa noudatetaan sitä koskevia määräyksiä	- 1 000 lupapäätöstä - 1 050 katselmusta	-545 230 / 458 760
Ympäristönsuojelu: Ympäristönsuojeluun liittyvien erillislakien mukaisten tehtävien hoito, lupa-asiat, neuvonta ja valistus sekä ympäristötilan seuranta	- 145 valvottavaa ympäristölupaa - 400 tarkastusta - 290 lausuntoa	-588 230 / 89 970
Ympäristöterveyspalvelut: Terveellinen, turvallinen, sosiaalisesti eheä ympäristö (Lakisääteiset tehtävät: elintarvike-, terveys- ja eläinsuojelu-, tupakka-, tuoteturvallisuus-, eläinsuojelu- ja eläintautivalvonta, eläinlääkintäpalvelut ja eläinlääkäripäivystys, neuvonta em. asioihin liittyen, ilmoitusten ja hakemusten käsittely)	- 750 tarkastusta - 500 näytettä ja tutkimusta - 4 500 eläinlääkärikäyntiä	-906 230 / 585 750

2.10.2 Sitovat tavoitteet

Kasvava Lohja

- Kaavoituksen ympäristöasioiden huomioiminen kaupungin strategian mukaisesti

Tasapainoinen talous

- Rakennuslupamaksuja korotetaan 20,5 %.

Hyvät peruspalvelut

- Hallinnon resurssit on kohdennettu oikein ja ne palvelevat toimialan yhteisiä tarpeita.
- Rakennustarkastajan päätösvaltaan kuuluvissa lupa-asioissa päätös tehdään kohtuullisessa ajassa resurssien puitteissa.
- Uuden toiminnan ympäristöluvan käsittelyaika 1 vuosi
- Peruseläinlääkintäpalveluiden ja eläinlääkäripäivystyksen tarjoaminen ja kehittäminen
- Toimiva eläinsuojeluvalvonta
- Riskiperusteisesti toimiva tehokas elintarvikevalvonta ja siihen liittyvä neuvonta

Laadukas ympäristö

- Ympäristötoimen koordinoimaa HINKU-hanketta on edistetty kaupungin kaikilla toimialoilla.

- Rakennusjärjestyksen valmistelu valtuuston hyväksyttäväksi
- Kehitetään ennakoneuvontaa, jolla varmistetaan hankkeen kaavanmukaisuus, turvallisuus ja terveellisyys.
- Edellytetään suuremmissa hankkeissa suunnittelun aloituskokousta.
- Ympäristön valvontaa suoritetaan resurssit huomioiden.
- Ympäristön tilan seurannan jatkaminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa
- Valvontasuunnitelman päivittäminen ja toteuttaminen strategian tavoitteita noudattaen
- Uusien ympäristönsuojelumääräysten sisäänajo/tiedottaminen
- Rästitöiden purku jatkuu.
- Pohjavesien suojelusuunnitelmat huomioidaan kaikissa toiminnoissa.
- Karjalohjan pohjavesialueiden riskikohteiden kartoitus

Toimiva tietoyhteiskunta

- Sähköinen kokouskäytäntö on vakiinnutettu osaksi tehokasta hallintoa.
- Kotisivujen ohjeistuksen kehittäminen ja ylläpito
- Rakennusvalvonnan aineiston siirto sähköiseen muotoon aloitetaan.
- Ympäristötietojärjestelmien edelleen kehittäminen
- Informatiivisen sisällön luominen ympäristöterveyspalveluiden nettisivuille

2.10.3 Tuloslaskelma ja toiminnalliset muutokset

Hallinto

Ympäristötoimen hallinnossa toimii hallintopäällikön lisäksi 1,1 toimistosihteeriä. Tämän lisäksi hallinnon organisaatioon kuuluu kaksi toimistosihteeriä, jotka palvelevat täysipäiväisesti muiden tulosalueiden tarpeita ja lisäksi toinen heistä työskentelee 40 % työajastaan Karjalohjan asiakaspalvelupisteessä. Toimistosihteerin osa-aikaeläkkeelle jäämisestä johtuen hallinnon resursit vähenevät 0,4 htv:n verran vuoden 2013 tilanteeseen verrattuna.

Rakennusvalvonta

Nummi-Pusulan kunta on ostanut Karkkilan kaupungilta ostopalveluna 40 % lvi-tarkastajan työpanosta. Käytäntö on jatkunut vuonna 2013 ja sitä jatketaan vuonna 2014 edelleen.

Ympäristönsuojelu

Kuntaliitoksen myötä ympäristönsuojelu ei saanut Karjalohjan resursseja käyttöön (vähennys arviolta 0,3 henkilötyövuotta) ja nyt ympäristönsuojelu on menettämässä pitkäaikaisen ympäristönsinöörin (30 %) työpanoksen, joka on tarkoitus korvata ympäristönsuojeluun ostopalveluna muualta (22 000 e / v). Uudella henkilöllä kuluu aikaa tutustumisessa uuteen kuntaan ja alueeseen. Tämä tulee alkuvuosina pidentämään jo ennestään pitkiä käsittelyaikoja.

Ympäristöterveyspalvelut

Ympäristöterveyspalveluissa toimii ympäristöterveyspäällikön lisäksi seitsemän terveystarkastajaa, neljä kaupungineläinlääkärinä, yksi hygieenikko-valvontaeläinlääkäri sekä kaksi puolipäiväistä toimistosihteeriä. Yhteistoiminta-alueen muodostamisen yhteydessä terveystarkastajien henkilöresursseista on hävinnyt 1 htv, kun Siuntion ja Karkkilan alueiden osa-aikaisia terveystarkastajia ei otettu mukaan organisaatioon. Kaksi terveystarkastajaa ja toinen toimistosihteereistä

toimii kokopäiväisesti Vihdin toimipisteessä ja yksi terveystarkastaja 20 % työajastaan Karkkilan toimipisteessä.

Kaikki kaupungineläinlääkärit toimivat omissa toimipisteissään. Yksi kaupungineläinlääkäreistä jatkaa osa-aikaeläkkeellä ja toinen on virkavapaalla. Molempien eläinlääkäreiden poissaolon aikana käytetään sijaisia.

Yksi terveystarkastajista on jäämässä eläkkeelle vuoden 2014 aikana. Tämä voi aiheuttaa lyhytaikaista lisäresurssin tarvetta uuden terveystarkastajan perehdyttämisen ajaksi, koska on toivottavaa, että erittäin kokenut ja osaava eläkkeelle jäävä terveystarkastaja voisi perehdyttää seuraajansa. Kaikki täyttämättömänä olleet virat saadaan näillä näkymin täytettyä ennen vuodenvaihdetta, joten täyttämättömien virkojen aiheuttaman resurssivajeen pitäisi korjaantua. Eläinlääkärivastaanottojen mahdollinen keskittäminen aiheuttaa jossain määrin muutoksia ympäristöterveyspalveluiden toiminnassa.

	TA 2013 muut.	TA 2014	muutos-% 13/14	TS 2015	TS 2016
65-3 (Ympäristö- ja rakennusltk)					
Toimintatuotot	484 820	548 730	13,2	559 690	570 890
Myyntituotot	740	760	2,7	770	800
Maksutuotot	484 080	547 970	13,2	558 920	570 090
Tuet ja avustukset	0	0		0	0
Muut tuotot	0	0		0	0
Toimintakulut	-1 153 820	-1 190 610	3,2	-1 203 080	-1 232 400
Henkilöstökulut	-790 740	-804 500	1,7	-809 210	-830 330
Palkat ja palkkiot	-630 430	-632 270	0,3	-638 570	-654 240
Eläkekulut	-124 170	-136 480	9,9	-134 540	-139 100
Muut henkilöstösivukulut	-36 140	-35 750	-1,1	-36 100	-36 990
Palvelujen ostot	-337 770	-362 040	7,2	-369 260	-376 630
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 040	-12 260	1,8	-12 540	-12 850
Avustukset	-110	-110	0,0	-110	-110
Muut kulut	-13 170	-11 700	-11,2	-11 960	-12 480
TOIMINTAKATE	-669 000	-641 880	-4,1	-643 390	-661 510

	TA 2013 muut.	TA 2014	muutos-% 13/14	TS 2015	TS 2016
66-3 (Ympäristö- ja rak.ltk. jaosto)					
Toimintatuotot	549 120	585 750	6,7	597 450	609 400
Myyntituotot	0	0		0	0
Maksutuotot	549 120	555 750	1,2	566 850	578 190
Tuet ja avustukset	0	30 000		30 600	31 210
Muut tuotot	0	0		0	0
Toimintakulut	-961 640	-906 230	-5,8	-914 060	-937 310
Henkilöstökulut	-792 420	-739 090	-6,7	-743 410	-762 800
Palkat ja palkkiot	-583 830	-566 000	-3,1	-571 620	-585 660
Eläkekulut	-174 030	-140 180	-19,5	-138 520	-143 090
Muut henkilöstösivukulut	-34 560	-32 910	-4,8	-33 270	-34 050
Palvelujen ostot	-108 290	-109 390	1,0	-111 580	-113 790
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 190	-12 420	1,9	-12 700	-13 000
Avustukset	0	0		0	0
Muut kulut	-48 750	-45 330	-7,0	-46 370	-47 720
TOIMINTAKATE	-412 520	-320 480	-22,3	-316 610	-327 910

2.10.4 Käyttötalous yhteensä

Määräraha/Tuloarvio	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TA2013 muutettu	TA2014	TS2015	TS2016
TOIMINTATUOTOT	71 560	71 614 010	73 046	74 507
TOIMINTAKULUT	-308 523	-312 360 280	-317 072	-324 724
TOIMINTAKATE	-236 963	-240 746 270	-244 026	-250 216
Muutos-%		1,6	1,4	2,5
Käyttöomaisuuden poisto	-11 681	-12 523 550	-13 331	-13 824

2.11 Tuloslaskelmaosan rahoitustulot ja –menot

2.11.1 Valtionosuudet ja avustukset

Määräraha/Tuloarvio	1000 €	€	1000 €	1000 €
	2 013	2 014	TS2015	TS2016
Avustukset	3 095	3 944 000	3 944	3 944
- Yhdistymisavustus	3 095	1 290 000	1 290 000	1 290 000
- Kompensaatio		2 654 000	2 654	2 654
Valtionosuudet	63 884	62 021 000	61 340	61 340
- Peruspalvelujen valtionosuus	70 151	68 160 500	67 479	67 479
- Muu opetus- ja kulttuuritoimi	-6 267	-6 139 500	-6 140	-6 140
Yhteensä	66 979	65 965 000	65 284	65 284
Muutos-%		-1,5	-1,0	0,0

2.11.2 Myyntivoitot ja –tappiot

Määräraha/Tuloarvio	1000 €	€	1000 €	1000 €
	TA2013	TA2014	TS2015	TS2016
Myyntivoitot	1 770	3 000 000	2 000	2 000
Myyntitappiot				
Myyntivoitot/tappiot yhteensä	1 770	3 000 000	2 000	2 000

Myyntivoitot sisältyvät investointiosan käyttöomaisuuden myyntituottoihin.

2.11.3 Verotulot

Määräraha/Tuloarvio	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TA2013	TA2014	TS2015	TS2016
- Kunnallisvero	159 760	165 500 000	171 076	177 807
- Kiinteistövero	11 255	12 503 000	12 503	12 503
- Yhteisövero	5 880	5 752 000	6 217	5 371
Yhteensä	176 895	183 755 000	189 796	195 681
Muutos-%			7,3	3,1
Verotettavat tulot	816 786	835 551 000	863 464	897 156
Tuloveroprosentti	19,50	20,00	20,00	20,00
Kiinteistöveroprosentit				
- Yleinen kiinteistöveroprosentti	0,90	0,90	0,90	0,90
- Vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti	0,45	0,45	0,45	0,45
- Muuhun kuin vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti	1,05	1,05	1,05	1,05
- Rakentamaton rakennuspaikka	3,00	3,00	3,00	3,00

2.11.4 Korkokulut ja -tuotot

Määräraha/Tuloarvio	€	€	1000 €	1000 €
	2 013	2 014	TS2015	TS2016
Korot ja muut kulut	-1 745	-1 657 500	-1 898	-2 123
Rahoituskulut yhteensä	-1 745	-1 657 500	-1 898	-2 123
Tuloarviot				
- Antolainakorot	138	130 000	130	130
- Viivästyskorot	60	60 000	60	60
- Valtionosuuskorot	2	2 340	2	2
- Peruspääomien korko	500	500 000	500	500
- Muut rahoitustulot	218	170 500	171	171
Rahoitustuotot yhteensä	918	862 840	863	863
Rahoitustuottojen muutos-%			-6,0	0,0
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-826	-794 660	-1 035	-1 260

Vanhojen lainojen korkokulut on laskettu lainaehtojen mukaisesti. Uusi lainojen ja lyhytaikaisten lainojen koroksi on vuonna 2014 laskettu keskimäärin 1,5 %.

2.12 Lohjan kaupunki, tuloslaskelma

euroina	TP12	TA 2013	TA2014	Muutos 2014 - 13
Toimintatuotot				
Myyntituotot		33 556 114	35 528 010	5,9
Maksutuotot		15 740 354	16 041 220	1,9
Tuet ja avustukset		6 925 394	7 830 010	13,1
Muut tuotot		17 197 515	19 158 870	11,4
Toimintatuotot yhteensä		73 419 377	78 558 110	7,0
Toimintakulut				
Henkilöstökulut		130 145 739	130 371 530	0,2
Palkat ja palkkiot		100 092 202	99 217 060	-0,9
Eläkekulut		24 047 906	25 332 960	5,3
Muut henkilöstösivukulut		6 005 631	5 821 510	-3,1
Palvelujen ostot		130 428 172	139 635 960	7,1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		16 851 558	16 939 120	0,5
Avustukset		12 898 079	12 836 520	-0,5
Muut kulut		12 659 503	12 577 150	-0,7
Toimintakulut yhteensä		302 983 051	312 360 280	3,1
TOIMINTAKATE	-231 088 786	-229 563 674	-233 802 170	1,8
Verotulot	168 689 581	176 895 000	183 755 000	3,9
Valtionosuudet	64 368 236	63 884 177	62 021 000	-2,9
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	148 158	187 759	132 500	-29,4
Muut rahoitustuotot	881 473	730 339	730 340	0,0
Korkokulut,	1 599 630	1 709 000	1 622 000	-5,1
Muut rahoituskulut	156 336	35 500	35 500	0,0
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-726 335	-826 402	-794 660	-3,8
VUOSIKATE	1 242 696	10 389 101	11 179 170	7,6
Poistot ja arvonalennukset	10 800 988	11 680 650	12 523 550	7
Suunnitelman muk. poistot	10 800 988	11 680 650	12 523 550	7,2
TILIKAUDEN TULOS	-9 558 292	-1 291 549	-1 344 380	4,1
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	25 526	25 526	81 500	219
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-9 532 766	-1 266 023	-1 262 880	-0,2
TUNNUSLUVUT				
Asukasluku	47 859	48 347	48 511	0,3
Toimintakulut, e/as	0	6 267	6 439	2,7
Toimintakate, e/as	-4 829	-4 748	-4 820	1,5
Toimintatuotot/Toimintakulut, %		24	25	3,8
Verotulot, e/as	3 525	3 659	3 788	3,5
Vuosikate, e/as	26	215	230	7,2

euroina	TA 2013	TA2014	TS2015	TS2016
Toimintatuotot				
Myyntituotot	33 556 114	35 528 010	36 238 560	36 963 320
Maksutuotot	15 740 354	16 041 220	16 362 120	16 689 340
Tuet ja avustukset	6 925 394	7 830 010	7 907 710	7 986 980
Muut tuotot	17 197 515	19 158 870	18 482 060	18 811 580
Toimintatuotot yhteensä	73 419 377	78 558 110	78 990 450	80 451 220
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	130 145 739	130 371 530	131 359 530	134 997 100
Palkat ja palkkiot	100 092 202	99 217 060	100 200 760	102 662 620
Eläkekulut	24 047 906	25 332 960	25 279 520	26 310 660
Muut henkilöstösivukulut	6 005 631	5 821 510	5 879 250	6 023 820
Palvelujen ostot	130 428 172	139 635 960	142 423 240	145 270 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	16 851 558	16 939 120	17 311 780	17 701 330
Avustukset	12 898 079	12 836 520	13 111 290	13 412 870
Muut kulut	12 659 503	12 577 150	12 866 490	13 341 330
Toimintakulut yhteensä	302 983 051	312 360 280	317 072 330	324 723 530
TOIMINTAKATE	-229 563 674	-233 802 170	-238 081 880	-244 272 310
Verotulot	176 895 000	183 755 000	189 796 000	195 681 000
Valtionosuudet	63 884 177	62 021 000	61 339 500	61 339 500
Rahoitustuotot ja -kulut			0	0
Korkotuotot	187 759	132 500	132 500	132 500
Muut rahoitustuotot	730 339	730 340	730 340	730 340
Korkokulut,	1 709 000	1 622 000	1 862 000	2 087 000
Muut rahoituskulut	35 500	35 500	35 500	35 500
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-826 402	-794 660	-1 034 660	-1 259 660
VUOSIKATE	10 389 101	11 179 170	12 018 960	11 488 530
Poistot ja arvonalennukset	11 680 650	12 523 550	13 331 390	13 824 250
Suunnitelman muk. poistot	11 680 650	12 523 550	13 331 390	13 824 250
TILIKAUDEN TULOS	-1 291 549	-1 344 380	-1 312 430	-2 335 720
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	25 526	81 500	81 500	81 500
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 266 023	-1 262 880	-1 230 930	-2 254 220
TUNNUSLUVUT				
Asukasluku	48 347	48 511	49 010	49 514
Toimintakulut, e/as	6 267	6 439	6 470	6 558
Toimintakate, e/as	-4 748	-4 820	-4 858	-4 933
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	24	25	25	25
Verotulot, e/as	3 659	3 788	3 873	3 952
Vuosikate, e/as	215	230	245	232

3 Investointi- ja rahoitusosa

3.1 Kaupunginhallitus/Keskushallinto

16 Keskushallinto

Irtain omaisuus	€ TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Kaupunginhallitus/Keskushallinto			
Tietohallinnon irtain omaisuus	600 000	600	600
Määräraha yhteensä	600 000	600	600
Tuloarvio	0		

Kiinteä omaisuus ja osakkeet	€ TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Kaupunginhallitus			
Kiinteistöjen hankinta	610 000	610	610
Kiinteistöjen myynti	-2 500 000	-1 500	-1 500
Määräraha yhteensä	610 000	610	610
Tuloarvio	-2 500 000	-1 500	-1 500

Kaupunginhallitus/Keskushallinto yhteensä	€ TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Määräraha yhteensä	1 210 000	1 210	1 210
Tuloarvio yhteensä	-2 500 000	-1 500	-1 500

3.2 Perusturvalautakunta

20 Perusturvalautakunta

Irtain omaisuus	€ TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Terveysasemien varustus	50 000	50	50
Hammashoitoloiden varustus	90 000	90	90
Terveysneuvonnan varustus	10 000	10	10
Vanhusyksikköjen ja osastojen varustus	50 000	50	50
Kultakartanon varustus	700 000		
Määräraha yhteensä	900 000	200	200
Tuloarvio	0		

20 Perusturvalautakunta yhteensä	€ TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Määräraha yhteensä	900 000	200	200
Tuloarvio yhteensä	0		

3.3 Kasvatus- ja opetuslautakunta

30 Kasvatus- ja opetuslautakunta

Irtain omaisuus	€ TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Varhaiskasvatus			
Varhaiskasvatuksen erittelemätön	45 000	45	45
Määräraha yhteensä	45 000	45	45
Tuloarvio	0		
Perusopetus			
Ojaniittu talon varustus		340	
Sammatin koulun varustus	400 000		
TVT	100 000		
Teknisentyön irtaimisto	50 000		
Perusopetuksen erittelemätön	45 000	45	45
Määräraha yhteensä	595 000	385	45
Tuloarvio	0		
Lukiokoulutus			
Lukion erittelemätön	10 000	10	10
Määräraha yhteensä	10 000	10	10
Tuloarvio	0		
30 Kasvatus- ja opetuslautakunta yhteensä	€ TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Määräraha yhteensä	650 000	440	100
Tuloarvio yhteensä	0		

3.4 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

40 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Irtain omaisuus	€ TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Erittelemättömät kohteet	50 000	150	100
Määräraha yhteensä	50 000	150	100
Tuloarvio	0		
40 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta yhteensä	€ TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Määräraha yhteensä	50 000	150	100
Tuloarvio yhteensä	0		

3.5 Tekninen lautakunta

50 Tekninen lautakunta

Tilapalvelu

Perusturvaltk:n kiinteistöt	€	1 000 €	1 000 €
	TA2014	TS2015	TS2016
Ammatillinen perhekoti			100
Lasten ja nuorten vastaanotto ja tukiyksikkö	700 000	2 600	
Erityisasunnot			500
Niilonpirtin saneeraus/suunnittelu	300 000		
Palvelukeskus, vesikattoremontti	350 000		
Keskusaukion hammashoitola muutostyöt	300 000		
Perusturvan erittelemättömät kohteet	300 000	250	250
Määräraha yhteensä	1 950 000	2 850	850
Tuloarvio	0		

Kasvatus- ja opetuslautakunnan kiinteistöt	€	1 000 €	1 000 €
	TA2014	TS2015	TS2016
Sammatin koulun laajennus ja peruskorjaus	4 000 000		
Ojaniittutalo päiväkotia ja koulu	4 000 000	6 900	
Roution alueen koulu-, päiväkotia- ja nuorisotilojen hanke	100 000	2 500	8 500
Oinolan lähiliikuntapaikka	50 000		
Koulujen lähipihat	140 000		140
Ojamon koulun ilmanvaihto			50
Ristin koulu laajennus ja peruskorjaus			50
Tytyrin koulun salin korjaus	500 000		
Anttilan koulun iv uusiminen		550	
Nummen koulun liikuntasalin vesikaton korjaus	150 000		
Maksjoentien päiväkotia, ilmanvaihto	160 000		
Sivistystoimen erittelemättömät kohteet	450 000	450	470
Määräraha yhteensä	9 550 000	10 400	9 210
Tuloarvio			

Kulttuuri- ja vapaa-aikaltk:n kiinteistöt	€	1 000 €	1 000 €
	TA2014	TS2015	TS2016
Liikuntakeskus Oy:n rakennukset	70 000	70	70
Määräraha yhteensä	70 000	70	70
Tuloarvio	0		

Teknisen toimen kiinteistöt	€	1 000 €	1 000 €
	TA2014	TS2015	TS2016
Keittiöratkaisut, keskuskeittiö	3 000 000	1 900	
Monkolan korjaus	50 000	300	
Rakennusautomaatio	50 000	50	100
Putkikorjaukset	100 000	100	50
Uusien hankkeiden suunnitteluvaraus	50 000	50	200
Teknisen toimen erittelemättömät kohteet	200 000	200	200
Määräraha yhteensä	3 450 000	2 600	550
Tuloarvio	0		

Tilapalvelut yhteensä	€	1 000 €	1 000 €
	TA2014	TS2015	TS2016
Tilapalvelut määräraha yhteensä	15 020 000	15 920	10 680
Tilapalvelut tuloarvio yhteensä	0		

Kadut ja yleiset alueet

Liikenneväylät	€	1 000 €	1 000 €
	TA2014	TS2015	TS2016
Uudet kaava-alueet	2 000 000	300 000	1 000 000
Aluesaneeraus kohteet	600 000	150 000	200 000
Nummen kirkonkylän kevytliikenneväylä			50 000
Tynninharjun eritasoliittymä, kaupunginosuus	200 000	3 000 000	3 000 000
Liikenneväylien erittelemättömät kohteet	1 400 000	2 150 000	2 100 000
Tuloarvio			
Määräraha yhteensä	4 200 000	5 600	6 350
Tuloarvio	0		

Uusien kaava-alueiden toteutus:

- Roution Ratsutilantien kaava-alue v. 2014
- Gunnarlan kaava-alue 1.vaihe v. 2014
- Sammatin Karpalotien kaava-alue v. 2015
- Hiidensalmen kaava-alue v. 2015-2016
- Muijalan kaava-alue v. 2016
- Pappilankorven kaava-alue v. 2016

Katujen aluesaneerauskohteet v. 2014:

- Suninhaan aluesaneeraus
- Asemanpellon aluesaneeraus

Liikenneväylien erittelemättömät kohteet v. 2014:

- Keskusta-alueiden katujen parantaminen
- Gruotilankadun Ratakadun liittymä
- Sorakatujen päällystäminen
- Katuväläistuksen uusiminen ja uudisrakentaminen
- Liikenneturvallisuuskohteet
- Katupäällysteiden parantaminen
- Erittelemättömät kohteet

Ympäristötyöt	€ TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Keskusta ja ranta-alueiden kehittäminen	100 000	100	100
Ympäristötöiden erittelemättömät kohteet	240 000	240	240
Määräraha yhteensä	340 000	340	340

Ympäristötöiden erittelemättömät kohteet v. 2014:

- Leikkipuistojen perusparannus
- Aluepuisto vuosittain
- Lempolan lammen kunnostaminen
- Venelaitureiden kunnostaminen ja uudisrakentaminen
- Ympäristötyöt erittelemättömät kohteet

Liikunta-alueet	€ TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Maastoliikuntareittien parantaminen	50 000	50	50
Harjun urheilukentän perusparannus			870
Liikunta-alueiden erittelemättömät kohteet	20 000	20	20
Määräraha yhteensä	70 000	70	940
Tuloarvio	0		

Kadut ja yleiset alueet	1 000 € TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Kadut ja yleiset alueet yhteensä	4 610 000	6 010	7 630
Kadut ja yleiset alueet tuloarvio yhteensä	0		

Vesihuoltolaitos

Vesihuoltolaitos	€ TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Uusien kaava-alueiden toteutus	500 000	400	1 250
Aluesaneeraus kohteet	600 000	150	200
Vesihuollon erittelemättömät kohteet	650 000	900	1 100
Vesihuoltolaitos määräraha yhteensä	1 750 000	1 450	2 550
Vesihuoltolaitos tuloarvio yhteensä	0		

Uusien kaava-alueiden toteutus:

- Gunnarlan kaava-alue 1.vaihe v. 2014
- Sammatin Karpalotien kaava-alue v. 2015
- Hiidensalmen kaava-alue v. 2015-2016
- Muijalan kaava-alue v. 2016
- Pappilankorven kaava-alue v. 2016
- Sammatti Työtehoseuran kaava-alue v. 2016
- Taka-Roution kaava-alue v. 2016
- Leskelännotkon kaava-alue v. 2016

Vesihuollon aluesaneerauskohteet v. 2014:

- Suninhaan aluesaneeraus
- Asemanpellon aluesaneeraus

Vesihuollon erittelemättömät kohteet v. 2014:

- Peltoniemen jätevedenpuhdistamon automaatio
- Jätevedenpumppaamon uusiminen
- Kiinteistöliitännät
- Vuotovedet
- Muut erittelemättömät kohteet

Irtain omaisuus

Tekninen lautakunta	€	1 000 €	1 000 €
	TA2014	TS2015	TS2016
Keittolaitteet	300 000	500	300
Konekeskus kalusto	200 000	50	50
Teknisen toimialan tietojärjestelmät	15 000	15	15
Määräraha yhteensä	515 000	565	365
Tuloarvio	0		

50 Tekninen lautakunta yhteensä	€	1 000 €	1 000 €
	TA2014	TS2015	TS2016
Määräraha yhteensä	21 895 000	23 945	21 225
Tuloarvio yhteensä	0		

3.6 Kaupunkisuunnittelulautakunta

60 Kaupunkisuunnittelulautakunta

Irtain omaisuus	€	1 000 €	1 000 €
	TA2014	TS2015	TS2016
Ympäristötoimen tietojärjestelmät	30 000	30	30
Maastomittauspalvelujen kalusto	35 000	35	35
Määräraha yhteensä	65 000	65	65
Tuloarvio	0		

Kiinteä omaisuus	€	1 000 €	1 000 €
	TA2014	TS2015	TS2016
Maaomaisuus hankinta	50 000	50	50
Maaomaisuus myynti	-1 000 000	-1 000	-1 000
Määräraha yhteensä	50 000	50	50
Tuloarvio	-1 000 000	-1 000	-1 000

60 Kaupunkisuunnittelulautakunta yhteensä	€	1 000 €	1 000 €
	TA2014	TS2015	TS2016
Määräraha yhteensä	115 000	115	115
Tuloarvio yhteensä	-1 000 000	-1 000	-1 000

3.7 Ympäristö- ja rakennuslautakunta

65 Ympäristö- ja rakennuslautakunta

Irtain omaisuus	€	1 000 €	1 000 €
	TA2014	TS2015	TS2016
Rakennuslupa-asiakirjojen sähköinen arkistointi	70 000		
Määräraha yhteensä	70 000		
Tuloarvio	0		

65 Ympäristö- ja rakennuslautakunta yhteensä	€	1 000 €	1 000 €
	TA2014	TS2015	TS2016
Määräraha yhteensä	70 000		
Tuloarvio yhteensä	0		

3.8 Investoinnit yhteensä

Lohjan kaupunki yhteensä	€ TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Määräraha yhteensä	24 890 000	26 060	22 950
Tuloarvio yhteensä	-3 500 000	-2 500	-2 500
- Rahoitusosuudet investointimenoihin	0		
- Käyttöomaisuuden myyntituotot	-3 500 000	-2 500	-2 500
Nettoinvestoinnit	21 390 000	23 560	20 450

3.9 Rahoitusosan tulot ja menot

3.9.1 Antolainat

	1 000 € TA2013	€ TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Määräraha/Tuloarvio				
Lainananto		0		
Antolainojen lyhennykset	68	6 325	13	13

3.9.2 Lainat

Talousarviolainat	1 000 € TA2013	€ TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Määräraha/Tuloarvio				
Lainojen lisäykset	11 600	18 090 000	18 100	15 200
Lainojen lyhennykset	6 161	6 343 439	5 781	5 235
Lyhytaikaiseten lainojen muutokset		404 734	126	9
Lainamäärän muutos	5 439	12 151 295	12 445	9 974

3.9.3 Liittymismaksut

	1 000 € TA2013	€ TA2014	1 000 € TS2015	1 000 € TS2016
Määräraha/Tuloarvio				
Vesihuollon liittymismaksut				
Tuloarvio	600	600 000	600	600

3.9 Rahoituslaskelma

	TP12	TA 2013	TA2014	Muutos 2012 - 13
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	1 242 696	10 389 101	11 179 170	7,6
Satunnaiset erät	0	0	0	
Tulorahoituksen korjauserät	-2 300 000	-1 770 000	-3 000 000	69,5
Tulorahoitus yhteensä	-1 057 304	8 619 101	8 179 170	-5,1
Investoinnit				
Investointimenot	25 716 600	17 880 000	24 890 000	39,2
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 162 000	100 000	0	-100,0
Käyttöomaisuuden luovutustulot	3 060 000	2 600 000	3 500 000	34,6
Nettoinvestoinnit	21 494 600	15 180 000	21 390 000	40,9
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-22 551 904	-6 560 899	-13 210 830	101,4
RAHOITUSTOIMINNAN RAHAVIRTA				
Antolainauksen muutokset				
Antolainojen lisäykset				
Antolainojen vähennykset	311 000	68 000	6 325	-90,7
Antolainojen muutokset	-311 000	-68 000	-6 325	-90,7
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 062 000	11 600 000	18 090 000	55,9
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	6 715 000	6 160 754	6 343 439	3,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	15 330 000		404 734	
Lainakannan muutokset yhteensä	13 677 000	5 439 246	12 151 295	123,4
Liittymismaksut	500 000	600 000	600 000	0,0
Oman pääoman muutos				
Muut maksuvalmiuden muutokset	-83 019	453 653	453 210	-0,1
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	14 404 981	6 560 899	13 210 830	101,4
TUNNUSLUVUT				
Asukasluku	47 859	48 347	48 511	0,3
Investointien omahank. meno,e/as	513	368	513	39,5
Investointien tulorahoitus, %	5	58	45	-23,1
Lainakanta, e	80 491 000	85 930 246	98 081 541	14,1
Lainakanta, e/as	1 682	1 777	2 022	13,8

	TA 2013	TA2014	TS2015	TS2016
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	10 389 101	11 179 170	12 018 960	11 488 530
Satunnaiset erät	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-1 770 000	-3 000 000	-2 000 000	-2 000 000
Tulorahoitus yhteensä	8 619 101	8 179 170	10 018 960	9 488 530
Investoinnit				
Investointimenot	17 880 000	24 890 000	26 060 000	22 950 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	100 000	0	0	0
Käyttöomaisuuden luovutustulot	2 600 000	3 500 000	2 500 000	2 500 000
Nettoinvestoinnit	15 180 000	21 390 000	23 560 000	20 450 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-6 560 899	-13 210 830	-13 541 040	-10 961 470
RAHOITUSTOIMINNAN RAHAVIRTA				
Antolainauksen muutokset				
Antolainojen lisäykset				
Antolainojen vähennykset	68 000	6 325	12 650	12 650
Antolainojen muutokset	-68 000	-6 325	-12 650	-12 650
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	11 600 000	18 090 000	18 100 000	15 200 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	6 160 754	6 343 439	5 780 887	5 234 924
Lyhytaikaisten lainojen muutos		404 734	125 867	8 574
Lainakannan muutokset yhteensä	5 439 246	12 151 295	12 444 980	9 973 650
Liittymismaksut	600 000	600 000	600 000	600 000
Oman pääoman muutos				
Muut maksuvalmiuden muutokset	453 653	453 210	483 410	375 170
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	6 560 899	13 210 830	13 541 040	10 961 470
TUNNUSLUVUT				
Asukasluku	48 347	48 511	49 010	49 514
Investointien omahank. meno,e/as	368	513	532	464
Investointien tulorahoitus, %	58	45	46	50
Lainakanta, e	85 930 246	98 081 541	110 526 521	120 500 171
Lainakanta, e/as	1 777	2 022	2 255	2 434

4 Rahoitustulot ja –menot yhteensä

Määräraha/Tuloarvio	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TA2013	TA2014	TS2015	TS2016
Menot yhteensä	-7 905	-8 000 939	-7 678	-7 357
Tuloarviot yhteensä	257 060	269 279 265	274 655	277 640
Nettotulot	249 155	261 278 326	266 977	270 283

5 Menot ja tulot yhteensä

Määräraha/Tuloarvio	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	TA2013	TA2014	TS2015	TS2016
Menot yhteensä	-334 308	-345 251 219	-346 099	-347 380
Tuloarviot yhteensä	331 320	344 393 275	348 769	353 186
Nettomenot / -tulot	-2 988	-857 944	2 670	5 807
Lyhytaik.lainojen ja muut maksuvalmiuden muutokset	2 988	857 944	-2 670	-5 807

6 Talousarvion sitovuusmääräykset ja päätösvaltuudet

6.1 Talousarvion sitovuus

Vuoden 2014 talousarvio kaupunginvaltuuston hyväksymässä muodossa sitoo hallintokuntia seuraavasti:

Kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion käyttötalousosa muodostuu kullekin toimielimelle hyväksytyistä sitovista tavoitteista, seurattavista suoritteista ja tunnusluvuista sekä arvioiduista toimintatuotoista ja toimintakuluista, joiden erotus muodostaa toimintakatteen. Talousarvion investointiosa muodostuu kullekin hankkeelle hyväksytyistä kokonaiskustannuksista ja tuloarvosta.

Käyttötalouden toimielinkohtaisten tavoitteiden ja määrärahasi vahvistettavan toimintakatteen sekä investointiosan hankkeen kokonaiskustannuksista muodostuvan määrärahan ja tuloarvion muuttamisesta päättää kaupunginvaltuusto. Mikäli kuitenkin jonkin investointiosan hankkeen toteuttamisessa syntyy säästöä, voi kaupunginhallitus päättää säästön käyttämisestä muiden saman investointiryhmän hankkeiden mahdollisten ylitysten rahoittamiseen. Teknisellä lautakunnalla on oikeus päättää tilahallinnon investointiryhmään "Teknisen toimen kiinteistöt" sisältyvien hankkeiden välisistä määrärahojen muutoksista siten, että investointiryhmän määrärahojen yhteismäärä ei muutu.

Toimielimillä tai niiden alaisilla tulosalueilla ja tulosityksiköillä toimielimen päättämässä laajuudessa on oikeus suorittaa toimielimen/palvelukeskuksen sisäisiä siirtoja. Päättäessään tulosalueen tai tulosityksikön toimintakatteen tai investointiosan kohteen osamäärärahan ylittämistä on toimielimen samalla käyttösuunnitelmaan tehtävin muutoksin osoitettava, miltä tulosalueelta tai tulosityksiköltä tai kohteelta osoitetaan ylitystä vastaavan suuruinen säästö.

Tuloarvion ylittävillä tuloilla ei saa kattaa talousarviosta poikkeavaa toiminnan laajentamista ja siitä aiheutuvaa toimintakulujen kokonaismäärän ylitystä ilman kaupunginhallituksen lupaa. Jos toiminta kuitenkin luonteeltaan perustuu ulkoiseen tulo-rahoitukseen, voidaan palvelujen lisääminen toimielimen päätöksellä kattaa niistä saatavilla tuloilla (esim. teatteri, orkesteri, muut myytävät palvelut).

Päättäessään henkilöstön sisäisistä siirroista palvelukeskusten välillä kaupunginjohtajalla on oikeus päättää henkilöstökulujen aiheuttamasta vastaavasta määrärahan muutoksesta.

Kuukausipalkkaisen henkilökunnan palkkaamiseen osoitettuja menovarauksia saa käyttää ainoastaan henkilöstöliitteessä esitettyjen virkojen/tehtävien palkkakustannuksiin. Muutoin henkilöstöresurssien lisäyksestä päättää kaupunginvaltuusto.

Talousarviossa lautakunnalle osoitettua määrärahaa saadaan käyttää vain ao. lautakunnan toimialaan kuuluvien tehtävien suorittamiseen.

Toiminnasta vastaavien toimielimien/toimialojen on tammikuun 10. päivään mennessä hyväksyttävä tarkistetut käyttösuunnitelmat ja osatavoitteet tulosalueille ja tulosityksiköille sekä määriteltävä ne toimenpiteet, joilla tavoitteet toteutetaan. Käyttösuunnitelman yhteydessä toimielimen on määriteltävä osamäärärahojen käyttövaltuudet tulosityksiköille ja viranhaltijoille.

6.2 Maksut ja myyntihinnat

Kaupungin taloudelle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi toimitelimet oikeutetaan hallintosäännön nojalla tarkistamaan vuonna 2014 perittäviä maksuja, myyntihintoja ja korvauksia enintään 3,0 %:lla. Suuremmat korotukset on saatettava kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi samoin kuin käyttöönotettavat uudet maksut.

6.3 Päätösvaltuudet

Järjestämistavan muutoksista, ulkopuolisten asiantuntijoiden ja ostopalvelujen käyttämisestä, hankintojen suorittamisesta sekä suunnitelmista, pääpiirustuksista, kustannusarvioista, rakentamisen suorittamisesta, työn aloittamisen ajankohdasta, urakoitsijan ja työn suorittajan valinnasta päättävät hallintosäännön mukaisesti toimitelimet ja vastuhenkilöt myönnettyjen määrärahojen puitteissa seuraavien päätösvaltuuksien rajoissa:

kaupunginvaltuusto päättää yli 2 000 000 euron toiminnoissa ja hankkeissa asiantuntijoiden ja ostopalveluiden käyttämisestä, toimitilojen huonetilaohjelmasta, yleissuunnitelmasta ja yleisestä laatusotasesta sekä hankkeiden toteuttamisen muista yleisistä periaatteista. Muutoin toteuttamisesta päättää kaupunginhallitus;

- **kaupunginhallitus** päättää enintään 2 000 000 euron hankkeista ja hankinnoista;
- **lautakunta** päättää omalla toimialallaan enintään 1 000 000 euron hankkeista ja hankinnoista;
- **kaupunginjohtaja ja palvelukeskusten päälliköt** päättävät omalla vastuualueellaan enintään 150 000 euron hankkeista ja hankinnoista;
- **kunkin tulosalueen** esimiehenä toimiva viranhaltija päättää omalla toimialallaan enintään 50 000 euron hankkeista ja hankinnoista; sekä
- **kunkin tulosityksikön esimiehenä tai vastuullisena työnjohtajana tai laitoksen johtajana** toimiva viranhaltija päättää omalla vastuualueellaan enintään 20 000 euron hankkeista ja hankinnoista.

Edellä olevia päätösvaltuuksia käytettäessä päätöksenteon taso määritellään hankkeen tai hankinnan kokonaiskustannusten perusteella. Mikäli hanke ositetaan useammaksi hankintakohteeksi tai osahankinnaksi, päättää sen osittamisesta, osahankinnan suorittamisesta sekä muista menettelytavoista se toimitelin tai viranhaltija, jonka päätösvaltaan se hankkeen määrärahan tai hankinnan kokonaiskustannusten perusteella kuuluu.

Talousjohtajalla on talousarviossa hyväksytyn 99 milj. euron kokonaislainamäärän ottamisen / uusimisen lisäksi oikeus ottaa kaupungin maksuvalmiuden turvaamiseksi tilapäislainoja, joiden yhteismäärä saa olla enintään 15 milj. euroa.

7 Talousarvion ja taloussuunnittelun rakenne

7.1 Taloussuunnittelun tavoitteet ja lähtökohdat

Kuntalain 65 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosentista sekä muiden verojen perusteista. Vuoden 2014 tulo- ja kiinteistöveroprosentit on ilmoitettava verohallitukselle viimeistään marraskuun 17. päivänä 2013.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa tai niiden hyväksymisen yhteydessä on päätettävä myös toimenpiteistä, joilla edellisen vuoden taseen osoittama alijäämä ja talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu alijäämä suunnittelukaudella katetaan. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kuntalain 67 §:n mukaan kunnan kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä on sen lisäksi, mitä kuntalaissa säädetään, soveltuvin osin voimassa, mitä kirjanpitolaissa säädetään. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain soveltamisesta. Kuntalain 68 §:n mukaan tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, johon kuuluvat tuloslaskelma, tase ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

7.2 Rakenne ja sisältö

Talousarviolla ja taloussuunnitelmalla on kaksi tehtävää, jotka määräävät suunnitelmien rakenteen:

- kokonaistalouden näkökulma, jota kuvataan tulos- ja rahoituslaskelmilla;
- tulosehjäuksen näkökulma, jota toteutetaan käyttötalousosan toiminnallisilla ja taloudellisilla tavoitteilla sekä määrärahoilla ja investointiosan suunnitelmilla.

Kokonaistalouden näkökulmasta talousarvion ja suunnitelman on annettava oikea kuva kaupungin taloudesta, osoitettava kaupungin taloudellisen tuloksen muodostuminen sekä keinot kokonaistalouden tasapainottamiseksi ja rahoitustarpeen kattamiseksi. Tuloslaskelmassa esitettävät kokonaistalouden keskeiset erät ovat varsinaisen toiminnan tulot ja menot, verotulot, valtiotulot ja suunnitelman mukaiset poistot. Vakaan talouden lähtökohtana on, että toiminnan menokehitys sopeutetaan keskeisten tuloerien kehitykseen.

Rahoituslaskelmalla osoitetaan miten kaupungin menot katetaan. Sen avulla kootaan tulorahoituksen ja investointien sekä anto- ja ottolainauksen kassavirrat yhteen laskelmaan. Jos tulorahoitus ei riitä menoihin, kaupungin on rahoitusosassa osoitettava tarvittava rahoitus. Kaupunki voi kattaa rahoitustarvettaan lainanotolla tai vapauttamalla rahoitus- tai vaihto-omaisuuteen sitoutunutta pääomaa.

Lohjan kaupungin talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Talousarvion käyttötalous- ja investointiosat puolestaan jakautuvat toimielimien vastuualueisiin ja ne edelleen organisaatorakenteen ja toiminnan mukaisesti tulosalueisiin ja edelleen tulosyksiköihin. Rahoitustuloista ja -menoista kokonaisuudessaan vastaa kaupunginhallitus.

Kuntaliitoksesta ja yhteistoiminta-alueiden purkamisesta johtuen vuoden 2014 talousarvio ei ole vertailukelpoinen aikaisempien vuosien tilinpäätösten kanssa toimintakatteeseen vaikuttavien tuottojen ja kulujen osalta.

7.3 Toiminnalliset tavoitteet ja määrärahat

Talousarvion käyttötaloulososassa asetetaan toiminnalliset tavoitteet sekä osoitetaan asetettujen tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Kunkin toimielimen sitovat toiminnalliset tavoitteet perustuvat yhdistyneelle kaupungille määriteltyihin päämääriin. Toiminnalliset tavoitteet asetetaan sanallisesti todennettaviksi aikaansaannoksiksi tai mitattavina palvelujen määrinä, tunnuslukuina tai muina tavoitearvoina.

Määrärahat otetaan talousarvioon suoriteperusteen mukaisesti jaksotettuina. Vuoden 2014 talousarvion määrärahoihin ja tuloarvioihin on sisällytetty myös tulosaluiden väliset sisäiset laskutukset. Sisäisinä ostoina laskutetaan siivouspalvelut, ruokapalvelut, atk-palvelut, monistamopalvelut, puhelinpalvelut, postituspalvelut, asianhallinta- ja arkistopalvelut sekä tilojen vuokrat. Sisäisessä laskutuksessa laskutusperusteet ja hinnat määritellään ja sovitaan tuottajan ja tilaajan välillä tuottajan talousarvioon perustuen ennakkoon. Laskutushinnat ovat myös lopulliset hinnat, jolloin tilinpäätöksen yhteydessä ei enää erikseen selvitetä sisäisiä kustannuksia. Talousarvion laatimisessa hinnoittelun lähtökohtana on tuottavan yksikön kannalta nollatulot eli todelliset kustannukset.

Hallinnon kustannukset kytkeytyvät toiminnan laajuuteen ja ovat kunkin toiminnan aiheuttamia kustannuksia. Kustannusten oikea kohdentaminen palvelujen järjestämistapoja vertailtaessa on välttämätöntä. Ne eivät kuitenkaan talousarviossa sisälly toimialan kuluihin eivätkä näin ollen ole mukana varsinaisessa määrärahassa, vaan on merkitty omille riveilleen vyörytyksinä toimintakatteen jälkeen (lopullisessa talousarvioversiossa). Yksikkökustannuksia laskettaessa otetaan huomioon varsinaiset määrärahaan sisältyvät kulut sekä vyörytysten kautta laskettavat hallinnon kulut.

Käyttötaloulososan määrärahaksi vahvistetaan toimielinkohtaisten toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus eli toimintakate. Toimintakatteen muodostumisesta ja käytöstä päättää toimielin edellä sitovuusmääräyksissä esitetyin rajoituksin. Toimielimen toimintakatteen muuttamisesta päättää kaupunginvaltuusto. Investointiosan määrärahan muodostavat hankkeen kokonaiskustannukset.

7.4 Toiminnalliset muutokset, suoritteet ja yksikkökustannukset

Talousarvioraportin luku ”toiminnalliset muutokset” sisältää kunkin toimielimen talousarvion perustelutiedot, joissa on selvitetty toiminnan ja resurssien muutokset. Resurssien muutoksina esitellään henkilöstömäärän ja ostopalvelujen määrän muutokset, tilamuutokset sekä normaalista toiminnasta poikkeavat hankinnat. Toimielimellä on oikeus toteuttaa henkilöstömuutokset ja normaalista toiminnasta poikkeavat hankinnat ja resurssilisäykset vain, mikäli valtuusto on hyväksynyt ne talousarvion perusteluosassa. Lisäksi perusteluissa on selvitetty erikseen ne hyväksytyt muutokset, joilla parannetaan toimintakatetta.

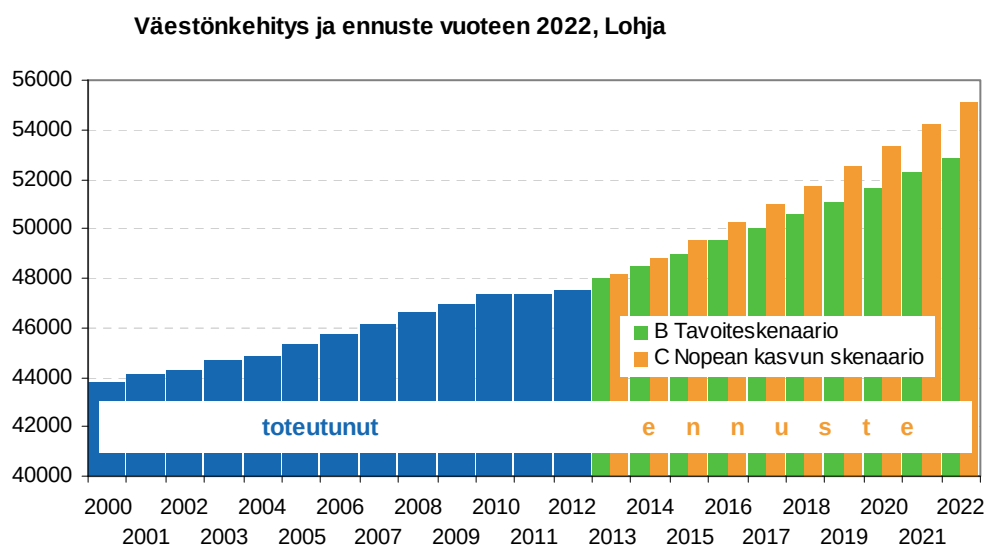
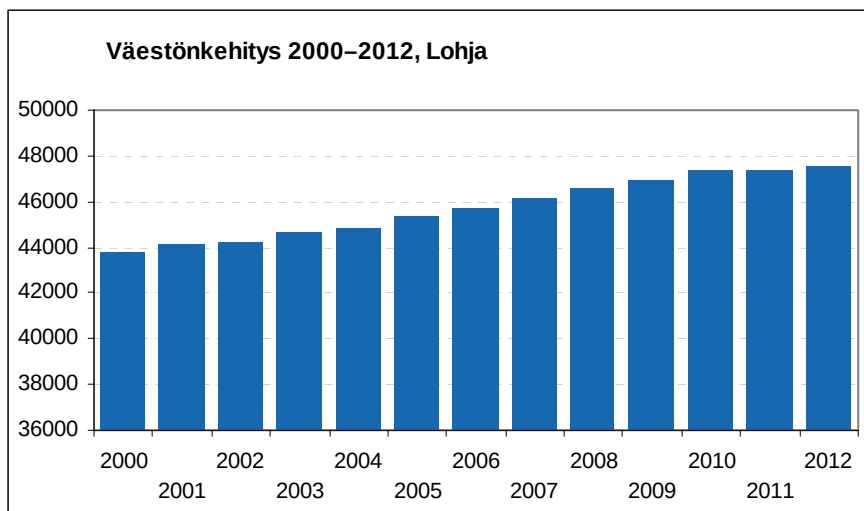
Lohjalla on viimeisten vuosien aikana kehitetty sisäistä kustannuslaskentaa siten, että sisäisessä laskennassa toiminnan/tuotteen kustannuksiin sisällytetään ulkoisten kulujen lisäksi sisäiset laskutukset, pääomakulut sisäisinä vuokrina tai poistoina sekä hallinnon ja yhteisten kulujen vyörytykset. Kaiken kaikkiaan laskentauudistuksen tavoitteena on selvittää toimintaan ja tuotteisiin kohdentuvat todelliset kustannukset, parantaa eri toimijoiden palvelujen ja tuotteiden hintojen vertailtavuutta ja sen myötä edistää edullisimman järjestämistavan valintaa.

8 Talouden perusteet

8.1 Lohjan väestö

Yhdistyneen Lohjan kaupungin väestön kasvu on vuosina ollut 2000–2012 keskimäärin 0,73 %. Nettomuuton vaikutus väestön kasvuun on ollut merkittävä, sillä väestön lisäyksestä nettomuuton osuus on ollut keskimäärin 50 %. Kahtena edellisena vuonna Lohjan väkiluvun kehitys ei ole edennyt aiempien vuosien tahtia, ja väkiluvun kasvu Lohjalla oli elokuun 2013 loppuun mennessä 0,39 %. Syynä tähän on taantuman aiheuttama aiempaa vähäisempi muuttoliike Lohjan suuntaan. Lohjan alueen väestökehityksessä muuttoliikkeen vaihtelut ovat varsin suuret, sillä nettomuuton vaikutus väestökehitykseen on yleensä vaihdellut jopa 30–70 %:n välillä, mutta viime vuonna kokonaisnettomuutto oli tappiollinen 52 henkilön verran.

Väestönkasvu on ollut vuosina 2008–2012 suhteellisesti suurinta Etelä-Lohjalla, jossa väestö on kasvanut 10,8 % eli 880 asukkaalla. Länsi-Lohjan väestönkasvu on ollut hiukan pienempi, 5,1 % eli 234 asukasta ja keskustan alueen väestö on vähentynyt 558 asukkaalla eli 3,2 %. Asukkaita keskustan alueella oli vuoden 2012 lopussa 16639 henkeä. Pohjois-Lohjan väestörakenne on lohjalaisittain edelleen ”nuorinta”, sillä 0–14-vuotiaiden osuus 21,6 % on suurin ja yli 65-vuotiaiden 12,7 % alhaisin muihin osa-alueisiin verrattuna. Tähän on syynä se, että alueelle on muuttanut pääkaupunkiseudulta paljon lapsiperheitä.

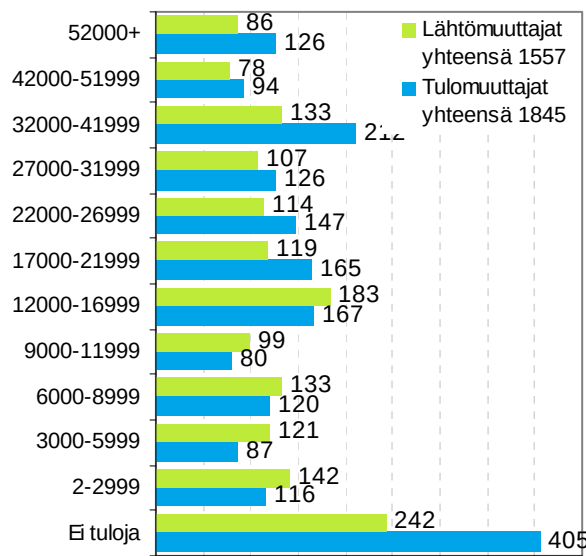
Muuttajat vaikuttavat paitsi väestön määrään myös sen rakenteeseen, millä on erittäin suuri vaikutus kuntien talouden ja palveluiden kannalta. Muuttoliikkeen taloudelliset ja sosiologiset vaikutukset koskettavat sekä lähettävää että vastaanottavaa muuttoliikkeen aluetta. Muuttovirrat kahden kohteen välillä ovat toisinaan merkittävästi erilaiset, ja niiden vaikutus saattaa tällöin ylläpitää tai voimistaa jo lähtökohtaisesti epätasapainoista väestörakennetta tai toisaalta aikaansaada merkittäviä muutoksia tulo- tai lähtöalueen väestön profiiliin.

Valikoivuudella on siis merkitystä yksittäiselle kunnalle, sillä sen verotulot sekä erilaisiin kunnallisiin palveluihin kuluvat määrärahat määräytyvät kuntalaisten ominaisuuksien mukaan. Suomalainen kuntien verotuskäytäntö tekee väestömäärästä strategisen muuttujan. Kuntien kaksi suurinta tulo-erää ovat nimittäin verotulot ja valtionosuudet. Kaupungin veropohjan kannalta on keskeistä, millainen tulotaso siellä asuvilla ja ennen kaikkea sinne ja sieltä muuttavilla on.

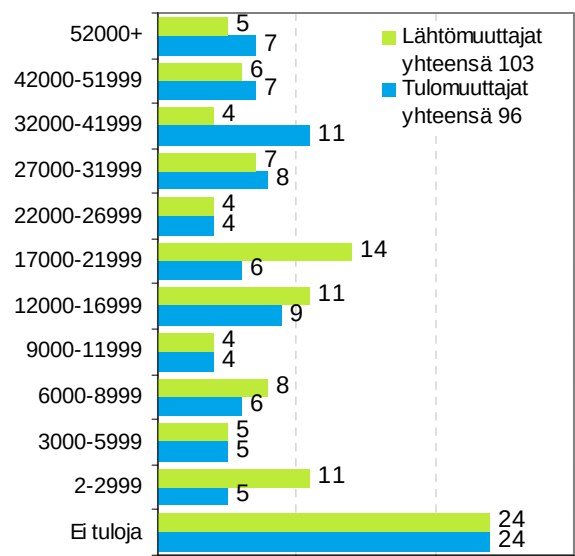
Muuttoliike ei kuitenkaan ole silkkaa rahantuloa – muuttajat aiheuttavat kunnille myös menoja. Muuttoliikkeen lisätessä kunnan väestöä aiheutuu siitä paineita kunnan palvelutuotannolle. Niin ikään aiheutuu haasteita asuntoalueiden kaavoitukselle ja asuntojen uudistuotannolle, vaikka muuttoketjututkimuksissa onkin todettu muuttajien suuntautuvan lähinnä vanhaan asuntokantaan. Asumisen kysyntä kokonaisuudessaan kuitenkin lisääntyy. Negatiivinen nettomuutto puolestaan pienentää palvelutarpeita jättäen niitä joskus vajaakäyttöön, ja ikään sidottujen palveluiden tarve voi muuttua tasaisellakin muuttotaseella, jos muuttovirrat eroavat toisistaan ikärakenteeltaan.

Lohjan verotulokertymän kannalta positiivista on, että suurimmissa tuloluokissa tulomuuttajien määrä on pääsääntöisesti melko selvästi lähtömuuttajien lukumäärää suurempi, sama koskee Nummi-Pusulaa ja Karjalohjaa. Alemmissa tuloluokissa erot ovat tasaisempia. Tulottomista muuttajista suuri osa on lapsia, joita sekä Lohjalle että Karjalohjalle ja Nummi-Pusulaan on muuttanut selvästi enemmän kuin kunnista pois.

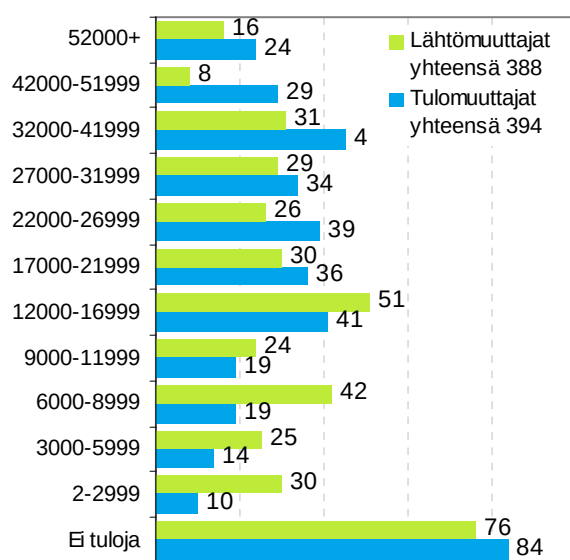
Kaikki muuttajat tuloluokan mukaan 2010
Lohja

Kaikki muuttajat tuloluokan mukaan 2010
Karjalohja

Kaikki muuttajat tuloluokan mukaan 2010
Nummi-Pusula

8.2 Huoltosuhteiden kehitys

Taloudellinen huoltosuhde mittaa sitä, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti. Vuonna 2011 koko maan taloudellinen huoltosuhde oli 1,29 eli yhtä työllistä kohden oli 1,29 työvoiman ulkopuolella olevaa.

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa lasten (0-14 v.) ja vanhusten (yli 64 v.) yhteenlaskettua määrää suhteessa työikäisten (15–64 v.) määrään. Suomen väestöllinen huoltosuhde oli vuoden 2012 lopussa 0,54.

Lohjan huoltosuhteet 1997–2012 (lähde: Tilastokeskus)

Vuosi	Taloudellinen huoltosuhde	Demografinen huoltosuhde
1997	1,35	0,50
1998	1,23	0,50
1999	1,18	0,50
2000	1,12	0,50
2001	1,14	0,51
2002	1,15	0,51
2003	1,15	0,51
2004	1,14	0,52
2005	1,17	0,52
2006	1,15	0,52
2007	1,12	0,52
2008	1,13	0,52
2009	1,24	0,53
2010	1,22	0,54
2011	1,22	0,56
2012	.	0,58

Yhdistyneen Lohjan taloudellinen huoltosuhde pysyi vuonna 2011 ennallaan verrattuna edelliseen vuoteen. Koko 2000-luvun taloudellinen huoltosuhde on pysytellyt suunnilleen samalla ta-

solla, mutta v. 2009 huoltosuhde huononi taloudellisen taantuman seurauksena. Myös Lohjan väestöllinen huoltosuhde on pysytellyt 2000-luvulla melko vakaana, tosin siinäkin on nousua tapahtunut viime vuosina ja vuonna 2012 suhdeluku oli 0,58. Väestöllinen huoltosuhde Uudellamaalla vuonna 2012 oli 0,47 eli alempi kuin koko maan keskimäärin, Uudenmaan korkeimmat huoltosuhteet olivat Lapinjärvellä, Kauniaisissa ja Pukkilassa. Jatkossa, väestön ikääntyessä, myös Lohjan väestöllisessä huoltosuhteessa tulee tapahtumaan selkeää heikentymistä. Nopeampi väkiluvunkasvu olisi tässä mielessä toivottavaa, sillä sen myötä huoltosuhde pysyisi parempana, koska väkiluvun nopeampi kasvu perustuisi osin suurempaan muuttajakertymään, ja muuttajat ovat pääsääntöisesti työikäistä, nuorta väestöä.

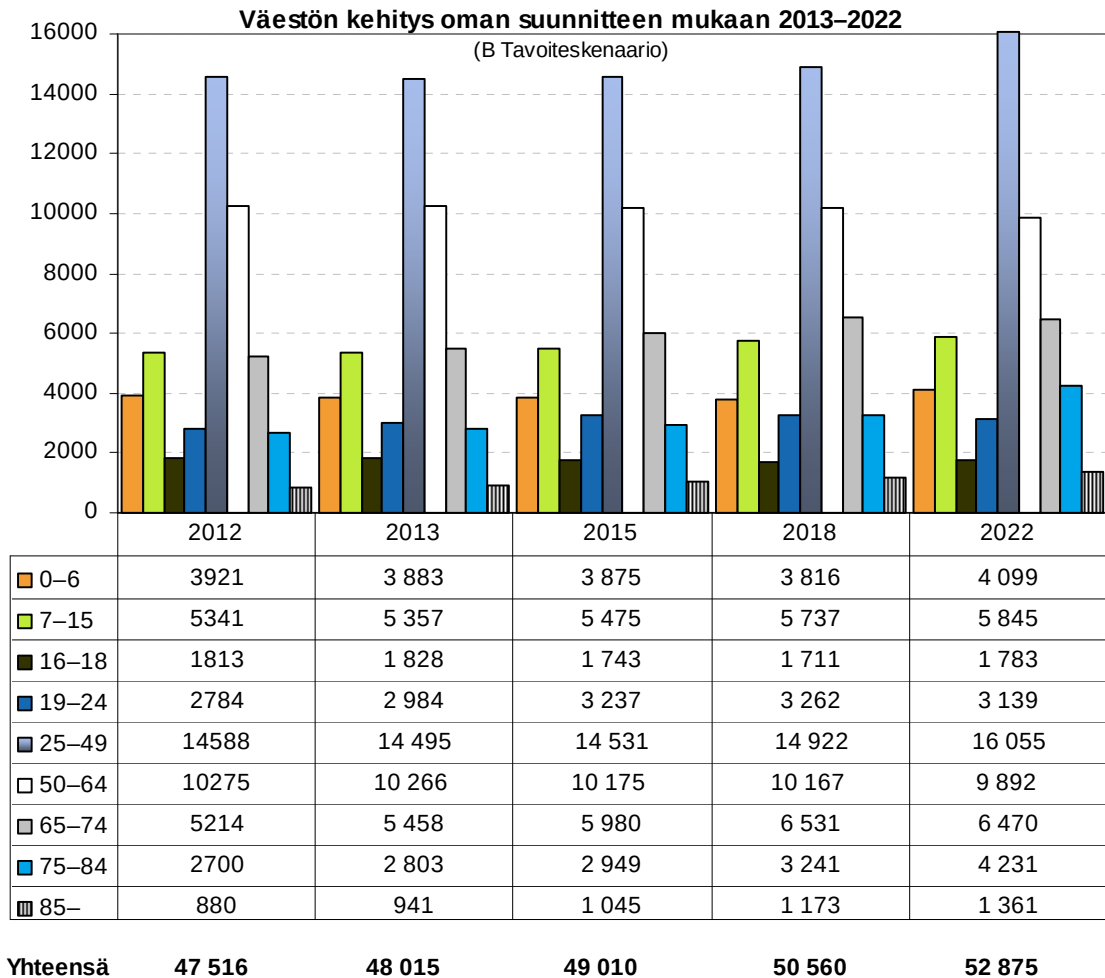
Lohjan väestöllinen huoltosuhde 2013–2022 (lähde: Väestö- ja asuntoennustemalli Venni)

Demografinen huoltosuhde, Lohja		
Vuosi	B Tavoite-skenaario	C Nopean kasvun skenaario
2013	0,593	0,592
2014	0,605	0,602
2015	0,619	0,614
2016	0,627	0,621
2017	0,640	0,633
2018	0,648	0,639
2019	0,659	0,648
2020	0,668	0,655
2021	0,673	0,658
2022	0,678	0,661

Julkisen talouden tasapainon kannalta huoltosuhteen heikkeneminen on ongelmallista, koska eläkkeet ja vanhusten terveys- ja hoivapalvelut rahoitetaan pääosin työikäisiltä kerättävillä veroilla ja veroluonteisilla maksuilla. Näköpiirissä ei kuitenkaan ole, että valtio tulevaisuudessa nykyistä enemmän kompensoisi sitä, että huoltosuhteen heikkeneminen aiheuttaa vanhustenhoidollisten paineiden johdosta kunnille lisääntyviä taloudellisia paineita. Näkökulmaksi onkin otettava palveluiden tuottavuuden kehittäminen.

8.3 Väestön ikärakenteen kehitys

0–6-vuotiaiden määrän kasvu tulee koko kaupungin tasolla väestösuunnitteen tavoiteskenaarion (väkiluvun kasvu keskimäärin 1 %) mukaan olemaan 216 henkeä ja nopean skenaarion mukaan 541 henkeä vuoteen 2022 mennessä. Tämä asettaa haasteita sille, että päivähoitopalvelujen kysyntä ja tarjonta saadaan mahdollisimman hyvin kohtaamaan toisensa alueellisesti, ja toisaalta luo paineita varhaiskasvatuksen tilarakentamiselle.

Kouluikäisten, 7–15-vuotiaiden määrässä on odotettavissa kasvua vuoden 2013 tasosta tavoiteskenaarion mukaan 488 hengen (nopean, noin 1,5 %:n kasvun skenaarion mukaan 731 hengen) verran nykytilanteesta vuoteen 2022 mennessä, joka osaltaan asettaa omat haasteensa koulujen tilaverkolle ja sen kehittämiseksi niin että kehittämistä toteutetaan oikeilla tavoilla kaupungin eri alueilla.

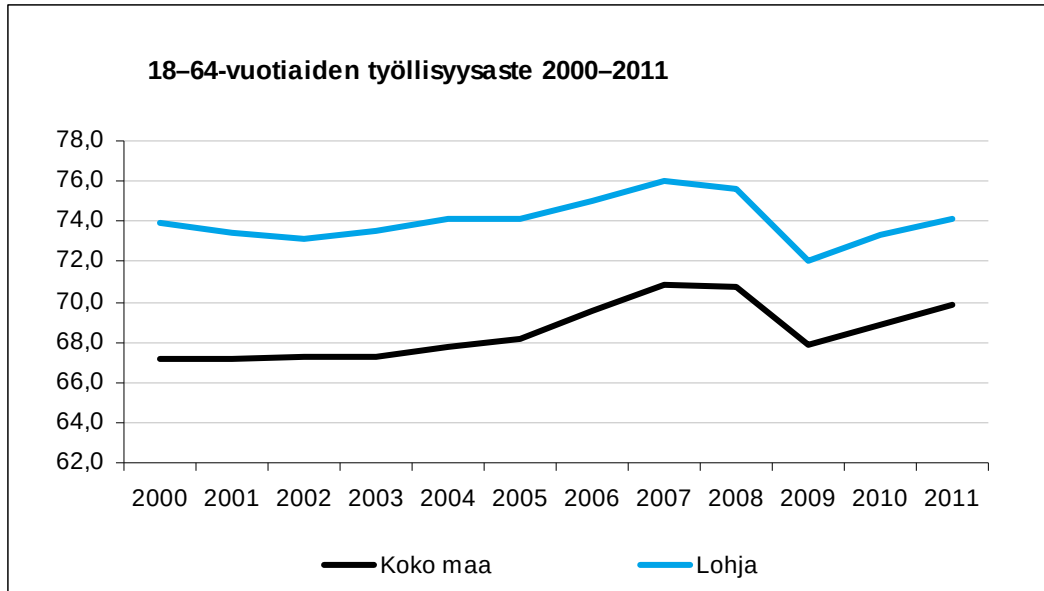
Työikäisen väestön määrällinen kasvu tulee tavoiteskenaarionkin mukaan olemaan noin 1300 henkeä.

Eläkeikäisen väestön määrässä tulee vuoteen 2022 mennessä tapahtumaan selvää kasvua. Vuoden 2013 tasosta määrä tulee kasvamaan lähes 3000 hengellä, mikä tulee selkeästi lisäämään kysyntää tälle väestönosalle suunnattuihin asumis- ja muihin palveluihin. Kaikkein vanhimman, yli 85-vuotiaiden väestönosan osuus tästä määrällisestä kasvusta tulee ennusteen mukaan olemaan reilut 400 henkeä.

Väestön palvelutarve muuttuu väestön ikärakenteen muutoksen myötä. Eniten perusterveydenhuollon palveluja käyttävät ikäryhmät ovat 0–6-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat, joiden palvelujen käyttö on noin kaksinkertainen muihin ikäryhmiin verrattuna. Erikoissairaanhoidossa palvelujen käyttö lisääntyy 65 vuoden jälkeen noin 2–3-kertaiseksi. Väestön ikääntymisen myötä palvelutarpeen muutos heijastuu tulevaisuudessa enenevässä määrin myös rakentamistarpeeseen julkisella sektorilla, kun ikääntyvän väestön asumisen ja palvelutuotannon tarpeisiin on suunnattava aiempaa enemmän rakentamispänsästä.

8.4 Työllisyys

Työllisyysaste = alueella asuvien 18–64-vuotiaiden työllisyysaste eli 18–64-vuotiaiden työllisten osuus samanikäisestä väestöstä. Työllisyysasteen osalta Lohjalla tapahtui myönteistä kehitystä 1990-luvun lopulla taantuman ohituksen seurauksena. Työllisyysaste on koko 2000-luvun pysytellyt 70 %:n yläpuolella. Työpaikkaomavaraisuus on 79 %, työpaikkojen määrä 16 836. Yrityksiä Lohjan alueella on 3 154. Monipuolisen elinkeinorakenteen kehitys tulevaisuudessa myötävaikuttaa korkeaan työpaikkaomavaraisuusasteeseen Lohjalla.

8.5 Työttömyys

Työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilaston mukaan työ- ja elinkeinotoimistoissa oli koko maassa elokuun lopussa 290 200 työtöntä työnhakijaa, mikä on 44 300 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Heinäkuuhun verrattuna työttömien työnhakijoiden määrä väheni 28 300:lla.

Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin työ- ja elinkeinotoimistoihin elokuun aikana 35 900, mikä on 5 800 vähemmän kuin edellisen vuoden elokuussa. Kaikkiaan työ- ja elinkeinotoimistoissa oli elokuussa avoinna 59 900 työpaikkaa, mikä on 6 100 vähemmän kuin vuosi sitten. Työpaikoista täytettiin elokuun aikana 34 200, joista 7 500 työ- ja elinkeinotoimiston hakijalla.

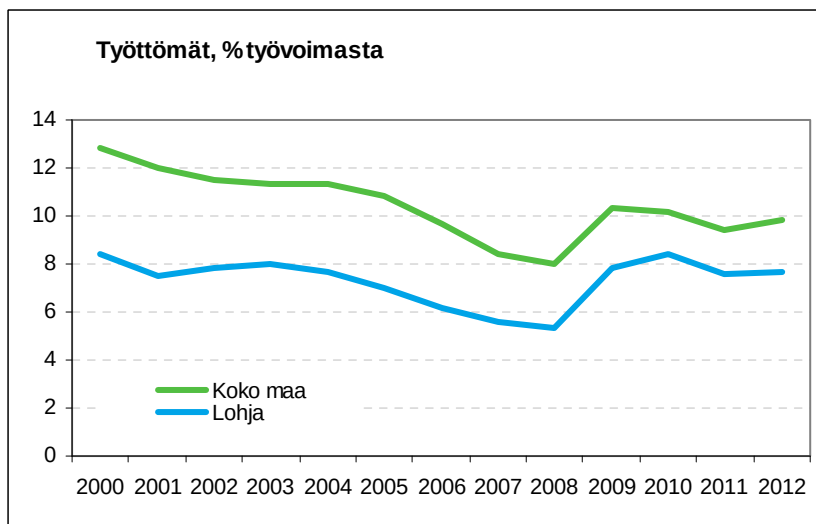
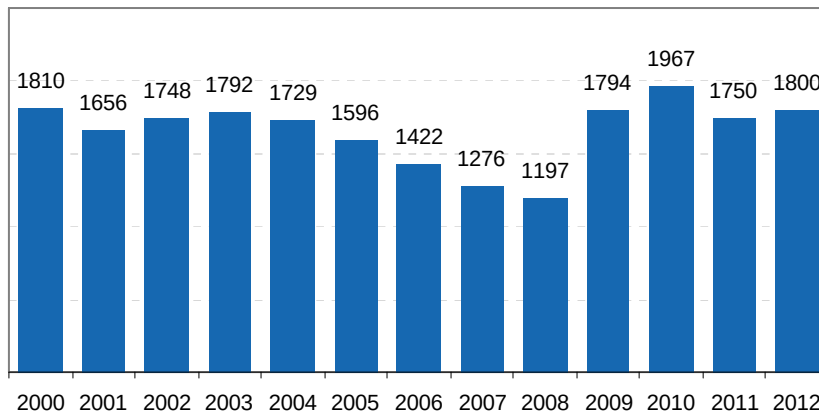
Avoimet työpaikat olivat lisääntyneet kahdessa ammattiryhmässä, eniten rakennus- ja kaivosalan työssä. Avoimet työpaikat olivat vähentyneet kahdeksassa ammattiryhmässä; eniten korkeimmin koulutettujen, hallinto- ja toimistotyön sekä kaupallisen työn ammattiryhmissä.

Työttömien työnhakijoiden määrä nousi elokuussa edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta kaikkien elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY) alueella; eniten Uudellamaalla (26 %), Pirkanmaalla (23 %) ja Kainuussa (23 %).

Työvoimapolitiittisin toimenpitein sijoitettuja oli elokuun lopussa yhteensä 102 200, mikä oli 1 400 enemmän kuin edellisen vuoden elokuussa. Toimenpiteiden piirissä oli 3,8 prosenttia työvoimasta. Elokun lopussa alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 39 300, mikä on 7 400 enemmän kuin edellisen vuoden elokuussa. Nuorten työttömyys laski heinäkuusta 7 700:lla. Alle 20-vuotiaita oli työttömänä 9 900. Yli 50-vuotiaita oli työttömänä 106 900 eli 12 400 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Yli 55-vuotiaita oli työttömänä 75 500, mikä on 7 600 enemmän kuin vuosi sitten.

Lohjan talousalueen työttömien lukumäärä ja työttömyysaste oli lähes koko edellisen vuosikymmenen ajan laskusuunnassa. Vuonna 2008 alkanut taantuma kuitenkin nosti kuntien työttömien määrän ja sitä kautta työttömyysasteen pienellä viiveellä selkeään kasvuun vuonna 2009 ja 2010. Tämän vuosikymmenen alussa tilanne kuitenkin parani ja työttömyysluvut kääntyivät kunnissa jälleen laskuun kuten koko maassa. Lohjan, Nummi-Pusulan ja Karjalohjan työttömyysaste on koko 2000-luvun pysynyt selkeästi alempana kuin koko maan työttömyysaste, tosin erot ovat vuosi vuodelta kaventuneet.

Työttömien määrä

Työttömyysasteen, työttömien työnhakijoiden määrän ja avoimien työpaikkojen määrän kehitys Lohjalla kuukausittain vuonna 2012–2013

	2013		
	työttömyysaste	työttömät työnhakijat	avoimet työpaikat
tammikuu	9,0	2102	365
helmikuu	9,1	2126	428
maaliskuu	9,2	2135	333
huhtikuu	9,1	2106	263
toukokuu	9,0	2102	253
kesäkuu	10,2	2367	156
heinäkuu	10,5	2432	138
elokuu	9,9	2302	168

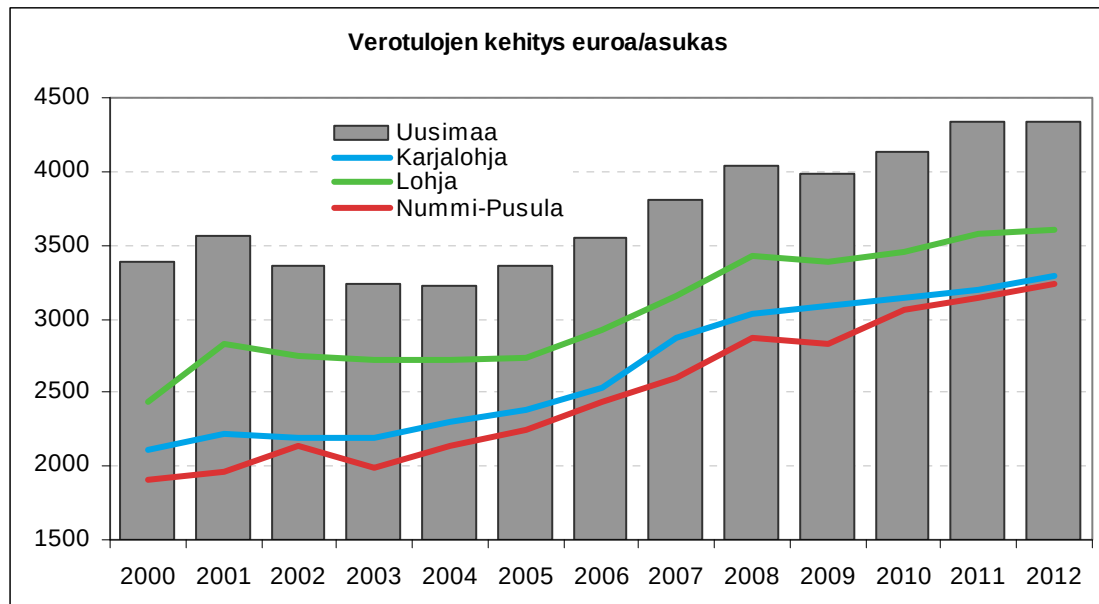
	2012 yhdistyneet kunnat		
	työttömyysaste	työttömät työnhakijat	avoimet työpaikat
tammikuu	7,9	1847	256
helmikuu	7,7	1796	323
maaliskuu	7,6	1768	279
huhtikuu	7,2	1673	263
toukokuu	6,9	1613	292
kesäkuu	7,7	1808	172
heinäkuu	8,3	1925	134
elokuu	7,4	1723	147

Lohjan alueen työttömyysasteen vertailussa vuosina 2012 ja 2013 on ollut selvää nousua yli 2 prosenttiyksikön verran.

Työttömien työnhakijoiden määrän osalta trendi kuluvana vuonna on noudatellut työttömyysasteen kanssa samaa linjaa. Avoimien työpaikkojen osalta helmikuu on ollut v. 2012 ja 2013 työnhakijoiden kannalta kuluvana vuonna myönteisin kuukausi Lohjalla. Vuonna 2012 avoimena oli Lohjalla 323 työpaikkaa ja v. 2013 avoimena oli 428 työpaikkaa.

Työttömiä työnhakijoita oli Lohjalla v.2013 elokuussa 579 enemmän kuin edellisvuoden elokuussa, avoimia työpaikkoja puolestaan Lohjalla 21 enemmän verrattuna edelliseen vuoteen.

8.6 Verotulojen kehitys

Karjalohjan, Lohjan ja Nummi-Pusulan vuosittainen verotulokertymä asukasta kohden laskettuna on koko 2000-luvun ollut Uudenmaan kuntien vastaavaa keskiarvotasoa jäljessä. Erot olivat suurimmillaan vuosituhannen alussa. Alla olevassa taulukossa asia on esitetty lukuarvoina (Uudenmaan 2012 tieto on alustava).

Verotulot euroa/asukas

Verotulot/ asukas													
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Uusimaa	3385	3562	3356	3239	3220	3361	3545	3814	4032	3985	4130	4336	4343
Karjalohja	2118	2224	2187	2195	2301	2377	2537	2870	3029	3085	3147	3197	3295
Lohja	2442	2831	2755	2717	2716	2736	2930	3154	3428	3391	3457	3580	3606
Nummi-Pusula	1902	1966	2143	1992	2138	2253	2440	2599	2876	2830	3066	3141	3235

Eroa Uusimaahan

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Karjalohja	-1267	-1338	-1169	-1043	-919	-985	-1008	-945	-1003	-900	-984	-1139	-1048
Lohja	-943	-731	-601	-522	-504	-625	-615	-661	-605	-594	-673	-756	-737
Nummi-Pusula	-1482	-1595	-1214	-1247	-1082	-1108	-1105	-1216	-1156	-1155	-1065	-1195	-1108

8.7 Yleinen taloudellinen tilanne

Suomen bruttokansantuote väheni 0,2 prosenttia vuonna 2012. Kansantaloutemme oli jo viime vuonna käytännöllisesti katsoen taantumassa. Bruttokansantuotteen volyymi supistui kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa vuoden takaiseen ajankohtaan verrattuna parisen prosenttia. Vienti väheni ensimmäisellä neljänneksellä neljä prosenttia edellisvuodesta.

Teollisuustuotanto on ollut laskussa ja aleni huhtikuussa vuoden takaisesta lähes kymmenen prosenttia. Valtiovarainministeriö ennustaa tuoreimmassa suhdannekatsauksessaan kokonaistuotannon supistuvan kuluvana vuonna noin puolisen prosenttia. Myös muut kokonaistaloudellisia ennusteita laativat tahot kuten Suomen Pankki ja Nordea ovat alentaneet kokonaistuotannon kasvuarvioita viime keväänä laatimistaan ennusteista.

Maailmantalouden näkymät ovat Suomen kansantalouden kannalta edelleen heikot. Vaikka bruttokansantuotteen kasvu maailman mittakaavassa onkin kolmen prosentin luokkaa, niin eu-roalueella kasvu on ollut vaisua eikä sanottavaa piristystä ole luvassa ennen vuotta 2014. Suo-men talous seuraa pitkälti muuta Eurooppaa ja varsinkin maamme viennin kehitys on haavoittu-vainen. Ensi vuodelle valtiovarainministeriö ennustaa kokonaistuotannon lisääntyvän runsaalla prosenttiyksiköllä. Vuonna 2015 kasvu olisi noin kaksi prosenttia.

8.8 Palkat ja hinnat

Valtiovarainministeriö arvioi kuluttajahintojen kohoamisen hidastuvan tänä vuonna keskimäärin 1,7 prosenttiin. Talouskasvun arvioitu nopeutuminen vuonna 2014 merkinnee kuluttajahintojen kohoamista. Kuluttajahintaindeksin kehitykseen vaikuttavat lisäksi palkkaratkaisu, valmistevero-jen korotukset sekä korkotason muutokset. Valtiovarainministeriön tämän hetkinen inflaatioen-nuste on 2,1 % vuonna 2014 ja 2 % vuonna 2015.

Valtiovarainministeriö on arvioinut palkansaajien yleisen ansiotasoindeksin kohoavan tänä vuonna 2,1 %. Raamisopimuksen mukaiset palkkaratkaisut merkitsevät sitä, että ansiotason kohoaminen on vuonna 2013 noin prosenttiyksikön hitaampaa kuin viime vuonna. Valtiovarain-ministeriön tekninen oletus yleisen ansiotasoindeksin noususta vuonna 2014 on 2,1 %. Työ-markkinajärjestöjen kevättalvella käymät tunnustelut eivät johtaneet yleiseen työmarkkinaratkai-suun, jossa yhtenä vaihtoehtona olisi ollut nykyisten sopimusten jatkaminen ja mahdollinen palkkojen tason tarkistus nykyisen sopimuskausien päättymisten jälkeen. Kunta-alalla nykyinen sopimuskausi päättyy 28.2.2014. Valtiovalta on voimakkaasti vedonnut maltillisten työmarkkina-ratkaisujen puolesta, joissa valitusta vaihtoehdosta riippuen ratkaisu saattaisi sisältää myös luonnollisten henkilöiden tuloverotuksen perustemuutoksia sopimuskaudeksi.

8.9 Kuntatalous

Vuonna 2013 kunnallisveron tilityksiä lisäävät ansiotulojen vajaan kolmen prosentin arvioitu kasvu. Myös kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti kohosi tälle vuodelle 0,13 prosenttiyksik-köä ja on 19,38. Tilityksiä kasvattavat osaltaan kunnallisverotuksen tuloista tehtävien vähennys-ten säilyminen perusteiltaan nimellisesti lähes ennallaan, jolloin vähennysaste alenee. Pieniä perustemuutoksia tehdään perusvähennykseen ja laskennallisesta verosta tehtävään työtulovä-hennykseen. Valtion vuoden 2013 talousarviossa yllä mainittujen veroperustemuutoksien vaiku-tukseksi arvioitiin 30 miljoonaa euroa. Kun otetaan huomioon eräät kuntien tuloveroja lisäävät veroperustemuutokset, niin veroperustemuutokset vähentävät kunnallisveroa yhteensä 12 mil-joonaa euroa. Menetykset kompensoidaan täysimääräisesti valtionosuusjärjestelmän kautta val-tionosuuksia lisäämällä.

Kuntien tuloveron tilityksiä kasvattaa myös tilitystekninen muutos. Tänä vuonna kunnallisveron tilitykset kasvanevat viitisen prosenttia. Taantuman syveneminen ja työllisyyden arvioitua hei-kompi kehitys saattaa kuitenkin heikentää kunnallisveron kasvua.

Vuonna 2014 ansiotulojen kasvuvauhti hidastunee jonkin verran kuluvan vuoden arvioidusta ta-sosta. Kehysriihessä päätettiin luopua väliaikaisesti vuosina 2013–2014 ansiotuloverotuksen in-deksitarkistuksista. Tämä kasvattaa osaltaan kunnallisveron tuottoa myös vuonna 2014. Kun-nallisveroa tilitettäneen ensi vuonna näillä näkymin kuitenkin vain parisen prosenttia kuluva-a vuotta enemmän. Kunnallisveron kehitys riippuu osaltaan kokonaistaloudellisesta kehityksestä sekä veroperustemuutoksista, jotka toteutetaan ensi vuodelle. Mahdollisesti solmittavaan työ-markkinaratkaisuun saattaa liittyä muutoksia aiemmin toteutettuihin veroratkaisuihin, jotka vä-hentävät kuntien tuloveroa.

8.10 Verotulojen perusteet

Verovuoden 2014 kunnallisverotuksen kohteena oleviin ansiotuloihin ja verottavan tulon laskentaan on tehty useita veroperustemuutoksia. Suurin yksittäinen ansiotuloihin ja sitä kautta kuntien verotuloihin vaikuttava muutos liittyy hallituksen päättämään osinkotulojen verotusjärjestelmän uudistamiseen.

Nykyään osa muista kuin listatuista yhtiöistä saaduista osingoista verotetaan ansiotulona. Vuoden 2011 verotuksessa ansiotuloina verotettavien osinkotulojen veronalainen osuus oli noin 408 milj. euroa. Kevään kehysriihessä hallitus on linjasi, että täysin verovapaista osingoista luovutaan kokonaan vuodesta 2014 alkaen, mutta kaikki osinkotulot siirtyvät verottavaksi kokonaan tai osittain pääomatulona. Tämä olisi alentanut kunnallisveron tuottoa staattisesti arvioitu noin 80 milj. euroa. Syksyn 2013 budjettiriihessä osinkoverotusuudistusta kuitenkin muokattiin niin, että aiempaa suurempi osuus osingoista verotetaan vuodesta 2014 alkaen ansiotuloina. Osingot, jotka ylittävät osakkeen matemaattiselle arvolle lasketun 8 % tuoton (vuonna 2013 raja 9 %), verotetaan jatkossa ansiotuloina niin, että veronalaista tuloa on 75 % (vuonna 2013 70 %) rajan ylittävästä osingosta ja 25 % on verovapaata tuloa.

Muutoksen on arvioitu lisäävän kuntien verotuloja noin 65 milj. euroa vuoden 2013 tasoon verrattuna (ja 145 milj. euroa verrattuna siihen, että osinkoverouudistuksen aiempi muotoilu olisi jäänyt lopulliseksi).

Muita veroperusteisiin tehtyjä muutoksia vuodelle 2014 on työtulovähennyksen enimmäismäärän korotus 30 eurolla (vaikutus kunnallisveron tuottoon -18 milj. €), perusvähennyksen enimmäismäärän korotus 30 eurolla (vaikutus -9 milj. €) ja kotitalousvähennyksen enimmäismäärän korottaminen 2000 eurosta 2400 euroon (vaikutus -4 milj. €). Lisäksi aiemmin on päätetty jatkaa asuntolainan korkovähennyksen lisärajoittamista 5 prosenttiyksiköllä (vaikutus 7 milj. €), verovapaiden kilometrikorvausten rajoittamisesta (vaikutus +6,5 milj. €) ja avainhenkilölain voimaansaolon jatkamisesta (vaikutus -0,5 milj. €). Yhteensä vuonna 2014 voimaan tulevien veroperustemuutosten on arvioitu siten lisäävän kunnallisverotuloja noin 47 miljoonaa euroa.

Tämän lisäksi vuodelle 2015 päätettiin jatkaa asuntolainan korkovähennyksen lisärajoittamista 5 prosenttiyksiköllä (vaikutus 14 milj. €) ja opintolainan korkovähennyksen poistamisesta (vaikutus 4,5 milj. €). Lisäksi aiempien päätösten mukaisesti ollaan vuodelle 2015 tekemässä ansiotasoindeksin mukaista tarkistusta veroperusteisiin (vaikutus -100 milj. €).

Yhteensä staattisiksi vaikutuksiksi verotuottoon on arvioitu vuonna 2014 +47 milj. € ja vuonna 2015 -81,5 milj. € vuoteen 2013 verrattuna. Arviot tarkentuvat vuoden 2012 verotuksen valmistuttua marraskuussa ja todennäköisesti ainakin korkojen vähennysoikeuden rajoituksen vaikutus tulee olemaan aiemmin ennakoitua pienempi alhaisen korkotason johdosta.

Lohjan tuloveroprosentti on 19,50. Koko maan keskimääräinen tuloveroprosentti on 19,38 ja Uudellamaalla 18,66. Yhden veroprosentin tuottovaikutus vuonna 2014 olisi Lohjalla 8,2 milj. euroa. Talousarvioehdotuksessa tuloveroprosentti on 20,00, jonka tuottovaikutus on 4,1 milj. €

Vuoden 2013 kunnallisveron perustana oleva vuoden 2012 Lohjan, Karjalohjan ja Nummi-Pusulan yhteenlaskettu verotettava tulo oli 834,4 milj. euroa, joka on 2,8 % suurempi kuin edellisen vuoden verotettava tulo. Verotettavan tulon arvioidaan kasvavan 2,2 % vuonna 2014 ja 4,1 %.

Talousarviossa vuoden 2014 tuloveron kertymäksi on arvioitu 165,5 milj. euroa. Verrattuna vuoden 2013 toteuma arvioon verotulot tulevat kasvamaan vain 3,8 % sisältäen veronkorotuksen.

Suurin yksittäinen kuntien verotuloihin vaikuttava muutos on yhteisöverokannan alentaminen nykyisestä 24,5 %:sta 20 %:in vuodesta 2014 alkaen.

Tämän on arvioitu vaikuttavan yhteisöverotuottoon kokonaisuudessaan noin 870 milj. euroa sitä alentavasti. Vuodelle 2014 vahvistetun kuntien jako-osuuden mukaisesti laskettuna kunnat menettävät yhteisöverotuloja edellä esitetyn mukaisesti noin 250 milj. €. Lisäksi hallitus on kehysriihessä päättänyt toimista joiden vaikutuksesta yhteisöveron tuotto nousee. Aiemmin päätetystä poiketen yritysten ns. T&K vähennys sekä tuotannollisten investointien korotetut poistot aikaisetaan päättymään vuoden 2015 sijaan vuoden 2014 loppuun. Muutokset korottavat yhteisöveron tuottoa vuonna 2015 arviolta yhteensä noin 188 milj. €. Lisäksi on päätetty, että yritysten edustuskulut ovat vuodesta 2014 alkaen kokonaisuudessaan vähennyskelpottomia verotuksessa nykyisen 50 % vähennyskelpoisuuden sijaan jonka arvioidaan lisäävän yhteisöveron tuottoa 37 milj. €. Vuodesta 2014 alkaen pitkäaikaisten poistojen poistojärjestelmä muutetaan hyödykekohtaiseksi ja yritysten korkovähennyksien vähennysoikeutta rajoitetaan aiemmin päätettyä enemmän. Näillä muutoksilla on verotuottoa lisäävä vaikutus vuodesta 2014 alkaen. Korkovähennyksen lisärajoituksen arvioidaan lisäävän yhteisöveron tuottoa noin 12 milj. € ja poistojärjestelmän uudistamisen 20 milj. €. Staattisesti laskettuna, käyttäen kuntien vahvistettuja jako-osuuksia, nämä muutokset lisäävät kuntien verotuloja vuonna 2014 20 milj. € ja vuonna 2015 74 milj. €.

Täten kuntien verotulot vähenevät tehtyjen muutosten vaikutuksesta vuonna 2014 noin 232 milj. € ja vuonna 2015 noin 189 milj. €.

Yhteisöverotukseen tehty veroperustemuutokset on esitetty kompensoitavaksi kuntien yhteisöveron jako-osuutta muuttamalla. Alustavien laskelmien mukaan kuntien jako-osuudeksi vuodelle 2014 tulisi muutosten jälkeen 35,17 % ja vuodelle 2015 34,16 %.

Lohjan kaupungin osuus yhteisöveron tuotosta vuonna 2014 määräytyy vuosien 2011 ja 2012 verotusten perusteella laskettujen jako-osuuksien keskiarvona. Lohjan jako-osuudeksi vuonna 2014 on arvioitu 0,0042295 ja yhteisöveron tuotoksi 5,7 milj. euroa.

Kiinteistöverolain mukaan valtuuston on määrättävä kaupungin kiinteistöveroprosenttien suuruus vuosittain etukäteen samalla, kun se vahvistaa varainhoitovuoden tuloveroprosentin. Kuntien perimän yleisen kiinteistöveron vaihteluväli on 0,60 – 1,35 prosenttia ja vakituisten asuinrakennusten vaihteluväli 0,32 - 0,75 prosenttia. Muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosenttien vaihteluväli on 0,60 – 1,35 prosenttia. Veroprosentti voi edelleen olla korkeintaan 0,6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vakituisten asuinrakennuksen veroprosentti. Kunnanvaltuusto voi erikseen määrätä kiinteistöverolaissa tarkoitetun rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentin, joka on vähintään 1,00 ja enintään 3,00.

Vuonna 2014 kiinteistöverojen määräytymisperusteisiin tehdään muutoksia, jotka liittyvät kiinteistöjen ikälennuksiin sekä verotusarvon perustana olevaan jälleenhankintahinnan arvostukseen.

Lohjan kaupungin yleinen kiinteistöveroprosentti on 0,90, vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti 0,45 sekä muuhun asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti on 1,05. Rakentamattomalle rakennuspaikalle on määrätty 3,0 prosentin kiinteistövero. Yleisen kiinteistöveroprosentin keskiarvo koko maassa on 0,92 ja Uudellamaalla 0,82. Vastaavat prosentit vakituisten asunnon kohdalla ovat 0,41 ja 0,35 sekä muuhun asumiseen käytetyn rakennuksen osalta koko maassa 1,03 ja Uudellamaalla 1,06.

Talousarvioehdotuksessa kiinteistöveroprosentteja ei ehdoteta korotettavaksi.

8.11 Valtionosuudet vuonna 2014

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa kohtuullisella verorasitteella. Tämä toteutetaan taasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja. Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Toisena valtionosuusjärjestelmän kiinteänä osana kuntien tulopohjaa tasataan kunnan verotulojen perusteella.

Kuntien valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö. Valtionosuuden laskennallinen peruste muuttuu vuosittain nk. automaattimuutosten perusteella, joita ovat esim. asukasmäärien, oppilasmäärien ja muiden laskennan perusteena olevien määrien muutokset sekä kustannustason muutoksesta johtuvat hintojen muutokset (indeksikotus).

Vuosittain kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa otetaan huomioon vaihteleva määrä valtionosuusjärjestelmän kautta huomioon otettavaksi päätettyjä valtionosuutta lisääviä ja sitä vähentäviä eriä. Vähennykset ja lisäykset muuttuvat vuosittain mm. määräaikaisten vähennysten poistumisen johdosta ja verotuksessa tapahtuvien lainsäädäntömuutosten myötä. Lisäksi vuoden 2010 alusta toteutetun valtionosuusuudistuksen aiheuttamat kuntakohtaiset valtionosuuksi- en muutokset on tasattu järjestelmässä kuntien välillä valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasauksella. Tasauksessa uuden järjestelmän valtionosuuksia sekä esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvauksia on verrattu vuoden 2010 valtionosuuksiin, mikäli ne olisi laskettu vanhan valtionosuusjärjestelmän mukaan. Erotuksena saatava summa lisätään tai vähennetään kunnan valtionosuuksiin siten, että järjestelmämuutoksen vaikutus kunkin kunnan valtionosuuksiin nollataan.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuutta koskevissa alustavissa laskelmissa on otettu huomioon valtionosuuden perusteena olevista määräytymisperusteista 31.12.2012 tilanteen mukaiset kieli- ja ikäryhmittäiset väestötiedot sekä työllisyystiedot, jotka vaikuttavat sosiaalihuollon laskennallisiin kustannuksiin. Muut määräytymisperusteet päivittyvät myöhemmin syksyn 2013 aikana. Valtaosa, yli 80 prosenttia kunnan peruspalvelujen valtionosuuden laskennallisesta perusteesta määräytyy pelkästään ikäryhmittäisiin asukasmääriin perustuen. Kunnan peruspalvelujen valtionosuutta koskevissa alustavissa laskelmissa on otettu huomioon kustannustason muutos, joka määräytyy peruspalvelujen hintaindeksin mukaisesti. Lisäksi on otettu huomioon hallituksen tekemä päätös vuoden 2014 valtionosuusrahoitukseen kohdistuvasta leikkauksesta. Leikkaus alentaa kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosenttia 1,39 prosenttiyksiköllä. Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 30,96 prosentista 29,57 prosenttiin vuonna 2014.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan vuoden 2014 valtionosuusprosentti 41,89 pysyy ennallaan verrattuna vuoden 2013 valtionosuusprosenttiin.

8.12 Laskentaperusteet

Talousarvion laatimisessa on noudatettu seuraavia arviointiperusteita:

Yleinen hintataso vuonna 2014 on 2,5 % korkeampi kuin vuonna 2013 ja 4,6 % korkeampi kuin vuonna 2012. Vuosina 2015 - 16 hintatason muutos on keskimäärin 2,2 % vuodessa;

Kunnallisten palvelujen ja ostettujen asiakaspalvelujen kustannustason muutos vuosina 2014 – 15 on keskimäärin 2,4 % vuodessa.

Kokouspalkkiokustannukset on arvioitu jäsenmäärän, kokousten lukumäärän sekä Lohjan valtuuston hyväksymän luottamushenkilöiden palkkiosäännön pohjalta.

Vuoden 2014 kuukausipalkkaisen henkilökunnan palkkataso on keskimäärin 1,0 % korkeampi kuin 31.5.2013 palkkataso. Tuntipalkoissa, ansionmenetykskorvauksissa, asiantuntijapalkkioissa ja varallaolokorvauksissa, sairaus- ja vuosilomansijaisten palkoissa, erilliskorvauksissa ja ylitunneissa laskenta-arvioiden perustana on vuoden 2013 talousarvio, johon tehdään 1,0%:n palkkatason tarkistus. Vuosina 2015 – 2016 palkkojen korotus on keskimäärin 2,5 % vuodessa;

Yhteenlaskettu sosiaaliturva-, työttömyysvakuutus- ja tapaturmavakuutusmaksuprosentti on 5,8 % vuosina 2014 - 2016

KuEL:n palkkaperusteinen maksu on 17,5 % ja VaEL:n maksu 19,0 % palkkasummasta, minkä lisäksi vuoden 2013 toteutuneisiin eläkeperusteisiin maksuihin ja eläkkeiden omavastuuosuuksiin lisätään 1,8 %. Palkkauksen sivukulujen kokonaisprosentiksi vuosina 2014 - 2016 muodostuu keskimäärin 29,6 %.

Muissa kuluissa käytetään yleisiä hintatason muutosarvioita ottaen kuitenkin huomioon määräaikaisten sopimusten sidotut hinnat.

Kaupungin omat tilakustannukset (sisäiset vuokrat) sekä sisäisten palvelujen yksikköhinnat lasketaan palkkakulujen ja edellä määriteltujen kululajien hintatason muutosten perusteella ja kohdennetaan käyttäjäyksiköille käytön perusteella.

9 Suunnittelukauden asuntotuotanto

9.1 Kaavavaranto ja vireillä oleva kaavoitus

Kaupungin omistama kerrostalotonttien valmis asemakaavavaranto on kokonaisuudessaan alle kymmenen tonttia ja tontit sijoittuvat Lohjan keskustan ja Virkkalan alueille. Lisäksi yksityisessä omistuksessa on joitakin tontteja. Vireillä oleva Hiidensalmen asemakaavan muutos sisältää huomattavan määrän kerrostalojen rakennusoikeutta kaupungille keskustan tuntumaan. Keskustassa on käynnistymässä kahden yksityisessä omistuksessa olevan tontin asemakaavan muuttaminen.

Kaupunki omistaa noin kaksikymmentä tiiviin pientalorakentamisen tai rivitalojen tonttia rakennetun kunnallistekniikan piirissä. Näistä pääosa sijoittuu Vappulaan, Haikariin, ja Immulaan. Tontteja on huomattavasti enemmän, jos lasketaan mukaan alueet, joiden kunnallistekniikkaa ei ole rakennettu (mm. Gunnarlassa ja Muijalassa). Lisäksi Nummella on toteutumatonta rivitalojen kerrosalaa.

Erillispientalojen tontteja on valmiin kunnallistekniikan piirissä kaupungin omistuksessa vanhan Lohjan taajaman alueella noin 40, Sammatissa noin 10, Karjalohjalla noin 30, Nummen ja Pusulan alueella noin 40. Lisäksi kaupungilla on noin 200 tontin varanto uusilla asemakaavoitetuilla alueilla, joilla ei vielä ole kunnallistekniikkaa. Tällaisia alueita on mm. Routiolla, Gunnarlassa, Vohloisissa ja Muijalassa. Yksityisillä maanomistajilla on valmiin kunnallistekniikan piirissä, pääosin jo rakentuneilla alueilla, noin 300 tontin varanto. Näiden yksityisten tonttien toteutuminen on hidasta ja epävarmaa.

Kaavoitusohjelman mukaisesti uutta asuntokaavoitusta on vireillä tai käynnistymässä keskustan ulkopuolella v. 2013-2014 Haikarissa, Venteläntiellä, Mäntsälänmetsässä ja Lohilammella.

9.2 Asuntotuotanto

Asuntotuotannosta aiemmin tehdyn arvion mukaan kaupunkiin voisi rakentua noin 300-400 asuntoa vuodessa. Vuonna 2012 asuntoja valmistui yhteensä 338 kpl, vuosina 2003-2012 keskimäärin 284 asuntoa vuodessa. Vuosina 2013 ja 2014 toteutuvaksi uuden Lohjan asuntotuotannoksi on arvioitu alle 300 asuntoa vuotta kohti tiedossa olevien hankkeiden ja haettujen rakennuslupien perusteella.

Lohjan keskustassa rakentaminen painottuu lähivuosina ydinkeskustan yksittäisille kerrostalotonteille. Hiidensalmen alueen toteuttamisen on arvioitu alkavan vuonna 2016. Kunnallistekniikan piiriin tulee lähivuosina uusia kaupungin omakotitontteja Routiolta 33 kpl (v. 2013-14), Gunnarlasta ensimmäisessä vaiheessa 10 kpl (v. 2014) ja Muijalasta 25 kpl (v. 2016). Lisäksi uudisrakentamista tulee Sammatin kirkonkylään, Saukkolaan, Pusulan kirkonkylään ja mahdollisesti Tavolan kylään. Karjalohjan kirkonkylässä lähivuosien rakentaminen painottuneeseen asemakaavoitetulle Kotipellon alueelle. Muille kuin asemakaavoitetuille alueille on vuosittain myönnetty n. 60 suunnittelutarveratkaisua eri puolilta Lohjaa.

10 Liite: Lohjan kasvustrategia

LOHJAN KAUPUNKI
LOUHI STRÄ

Valtuuston hyväksymä 11.9.2013

Lohja vuonna 2013

Ihmisiä	• asukkaita 47 516 • ruotsinkielisiä 3,5 % • maahanmuuttajia 2,6 % • alle 18-vuotiaita 23,5 % • yli 75-vuotiaita 7,5 % • työllisiä 21 302
Alueita	• pinta-ala 1 109,72 km² • vesistöä 170,70 km² • metsää 600 km², peltoa 215 km² • kaupunkia 50,7 km², maaseutua 1 059 km² • kesämökkejä 8 311
Työtä	• työpaikkaomavaraisuus 79 % • työpaikkoja 16 836 • yrityksiä 3 154 • pääkaupunkiseudulla käy töissä 5 349 lohjalaista
Huolenpitoa	• päivähoitopaikkoja noin 2 200 • kouluja 39 • terveysasemia 8 • sairaaloita 2, tk-vuodeosastoja 6 • vanhusten asumispalvelupaikkoja omia 186, ostettuja 100, vanhainkoti-paikkoja 84
Rahaa	• menot yhteensä 328,77 milj. euroa • veroprosentti 19,5 % • verotulot 3 659 euroa/asukas • lainat 1 777 euroa/asukas

Lohjan arvot

- avoimuus
- asukaslähtöisyys
- taloudellisuus
- yrittäjäystävällisyys
- kestävä kehitys

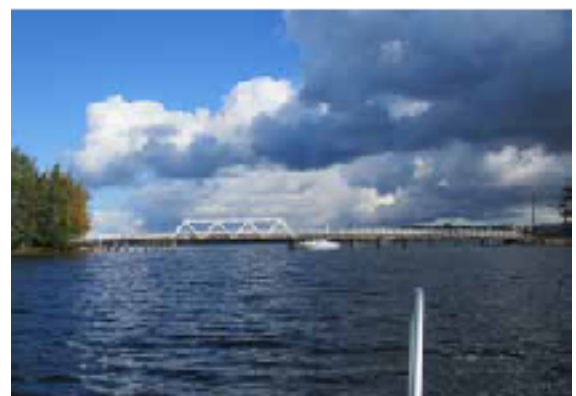

Lohjan tarina

Lohjanjärven ympärillä on asuttu muinaisajoista asti. Keskiajalla Lohjasta tuli alueen kirkollinen ja kaupallinen keskus. Lohjan seutu jakautui 1800-luvulla moniin pieniin seurakuntiin ja kuntiin, jotka nyt kuntaliitosten myötä ovat palanneet historialliseen yhteyteensä. Runsaan sadan vuoden aikana Lohjan keskusalue kasvoi teollisuuspaikkakunnaksi, nykyajan palvelukeskukseksi ja Helsingin metropolialueen läntiseksi seutukeskukseksi. Edullinen liikenteellinen sijainti on ratas-vailla valmis. Kuntaliitosten jälkeen uusi Lohja käsittää lähi-tuhat neliökilometrisen maata rannikkoalueen viljelylaaksoista Hämeen järviylängölle. Uusi Lohja on sekä omapohjainen vahva peruskunta että monipuolinen seutukeskus.

Lohjan strategiset vahvuudet

- liikenneyhteydet: valtatiet 1 (E18), 2 ja 25 sekä maantie 110, tuleva taajamarata
- sijainti metropolin vieressä ja Turun ja Helsingin seutujen välissä
- toimiva seutukeskus palveluineen
- elinvoimainen, asuttu ja aktiivinen maaseutu
- teolliset perinteet ja kehittyvä teollisuus
- vetovoimaiset seudulliset koulutus- ja kulttuuripalvelut
- laadukas puhdas ympäristö harjuineen, järvineen ja metsineen
- riittävät, puhtaat pohjavesivarannot

Kärki 1

Kasvava Lohja - taajamarata Lohjalle

Tavoitteet

- väestö kasvaa 1 % vuodessa
- työpaikkaomavaraisuusaste on yli 83 %
- työpaikkojen määrä kasvaa
- aluekeskus Lohja kasvaa myös kuntaliitosten myötä
- taajamarata Lohjalle

Toimenpiteet

- aktiivinen maapolitiikka ja tehokas kaavoitus turvaavat monipuolisen tonttitarjonnan
- tehokas markkinointi ja myönteinen viestintä
- tehokkaat yrityspalvelut
- kaivoksen kehittäminen matkailun kärkihankkeena
- taajamaratahankkeen edistäminen
- paikallisten palvelujen ja tuotteiden hyödyntäminen

Vastuut

- kaupunginhallitus, keskushallinto, elinkeinotoimi
- kaikki toimialat
- Novago Oy yrityskehitysyhtiö, Lohjan Vuokra-asunnot Oy

Seuranta

- asukasluku ja ikärakenne
- yritysten lukumäärä
- työpaikkaomavaraisuus
- myytyjen tonttien lukumäärä
- asuntokannan muutokset

Kärki 2

Tasapainoinen talous

Tavoitteet

- Lohjan talous on terveellä pohjalla
- kunnallisverot pidetään siedettävällä tasolla
- lainamäärä pysyy alle maan keskiarvon
- taloudellinen yhdyskunta- ja palvelurakenne

Toimenpiteet

- maksut ja myyntihinnat korotetaan vähintään kustannustason nousun mukaisessa suhteessa
- harkinnanvaraisten palveluiden hinnat nostetaan lähemmäksi tuotantokustannuksia
- palveluiden priorisointi ja palvelutason tarkistaminen
- taloudellinen palveluiden järjestämistapa ja palveluverkko
- omaisuuden tehokas käyttö
- tuottavuuden parantaminen

Vastuut

- valtuusto
- kaupunginhallitus, keskushallinto
- lautakunnat, toimialat

Seuranta

- lainamäärä/asukas
- vuosikate/asukas
- tuloveroprosentti
- investointien tulo-rahoitusprosentti

Kärki 3

Hyvät peruspalvelut

Tavoitteet

- lohjalaiset ovat onnellisia ja tyytyväisiä
- parhaat käytännöt toiminnassa
- vahva ja laaja oma tuotanto ja osaaminen palveluissa
- Lohjan kaupunki on haluttu työnantaja, jolla on kehityshaluinen ja hyvinvoiva henkilöstö
- palvelutuotannolla on terveellinen, turvallinen ja ajanmukainen toimintaympäristö

Toimenpiteet

- uusien toimintatapojen ja uuden teknologian hyödyntäminen
- tuetaan asukkaita ottamaan vastuuta omasta hyvinvoinnistaan
- palveluverkon uudistaminen ja järkeistäminen
- julkisen liikenteen ja palveluliikenteen parantaminen
- esimiestyön ja henkilöstön osaamisen kehittäminen

Vastuut

- kaupunginhallitus, keskushallinto, henkilöstöhallinto
- toimialat, lautakunnat
- asukkaat

Seuranta

- asiakastyytyväisyys
- henkilöstön tyytyväisyys ja sairastavuus
- väestön onnellisuusmittarit
- hyvinvointikertomus
- joukkoliikenteen käyttötiedot

Kuva: Antti Kähkönen

Kärki 4

Laadukas ympäristö

Tavoitteet

- monimuotoinen ja puhdas luonto
- kaunis ja aktiivinen maaseutu
- viihtyisä ja terveellinen kaupunkiympäristö
- puhtaat pohjavedet ja paraneva vesistöjen tila
- hiilineutraali kunta (HINKU-hanke)
- toimivat ja terveelliset toimitilat

Toimenpiteet

- aktiivinen ympäristönsuojelutoiminta
- maaseudun kyläkeskusten kehittäminen
- toimivan kaupunkikeskustan kehittäminen
- tehokas veden, pohjaveden ja ilman laadun valvonta
- tehokkaat pohjaveden suojelutoimet
- HINKU-hankkeen toteutus
- sisäilmakartoitukset ja korjaustoimenpiteet

Vastuut

- ympäristö- ja rakennuslautakunta, ympäristötoimi
- kaupunkisuunnittelulautakunta
- tekninen lautakunta, tekninen toimi
- asukkaat, kesäasukkaat, yritykset

Seuranta

- asiakaspalaute
- veden, ilman, maaperän laatukriteerit
- sisäilmaongelmakohteiden lukumäärä
- HINKU-mittarit

Kärki 5

Toimiva tietoyhteiskunta

Tavoitteet

- asukkaiden palvelujen turvaaminen ja vuorovaikutuksen parantaminen
- asukkailla tasapuoliset mahdollisuudet käyttää tietotekniikkaa
- turvallinen tietoyhteiskunta
- henkilökunnan vähentymiseen varautuminen
- tuottavuuden oleellinen lisääminen palvelutuotannossa

Toimenpiteet

- asukkaiden ja henkilöstön tietoteknisen osaamisen kehittäminen
- sähköinen palvelu perinteisen palvelutavan rinnalle
- tietotekniikan parempi hyödyntäminen kaikessa palvelutuotannossa
- sosiaalisen median hyödyntäminen vuorovaikutuksessa ja laadun valvonnassa

Vastuut

- kaikki toimialat
- asukkaat

Seuranta

- asiakaspalaute
- tuottavuuden muutos
- käsittely- ja läpimenoajat

Lohja vuonna 2021

Ihmisiä

- asukkaita on kasvanut ja kuntaliitosten myötä yli 65 000
- Lohja on kaksikielinen ja kulttuurillisesti rikas
- väestön ikärakenne vastaa Suomen keskiarvoa

Asumista

- pääosa asukkaista asuu Lohjan kaupunki- ja taajamakeskuksissa
- Lohja tarjoaa monimuotoisia asumismahdollisuuksia
- taajama-asutusta tukevia loma-asuntoja on muutettu ympärivuotiseen käyttöön
- vuokra-asuntoja on riittävästi tarjolla

Työtä

- Lohjan työpaikkaomavaraisuusaste on korkea
- Lohja on hyvä ja haluttu työnantaja
- Lohjalla on monipuolinen elinkeinorakenne
- Lohja hyödyntää paikallisia toimijoita

Palveluja

- Lohja turvaa asukkaiden hyvinvointipalvelut laadukkaasti ja taloudellisesti
- Lohjalla on kattavat kaupalliset palvelut
- Lohja on kuuluisa kulttuuritapahtumistaan
- Lohja on tunnettu vapaa-aikapalveluistaan ja suosittu matkailukohde

LOHJA

*Sujuvan arjen ja
tapahtumien keskus*

Kuva: Soili Jussila / Kuvaliiteri.fi

LOHJAN KAUPUNKI
Karstuntie 4 / PL 71 / 08101 Lohja
WWW.LOHJA.FI

LOHJA

LOHJAN KAUPUNKI / LOJO STAD

Karstuntie 4/ PL 71 / 08101 Lohja

» WWW.LOHJA.FI